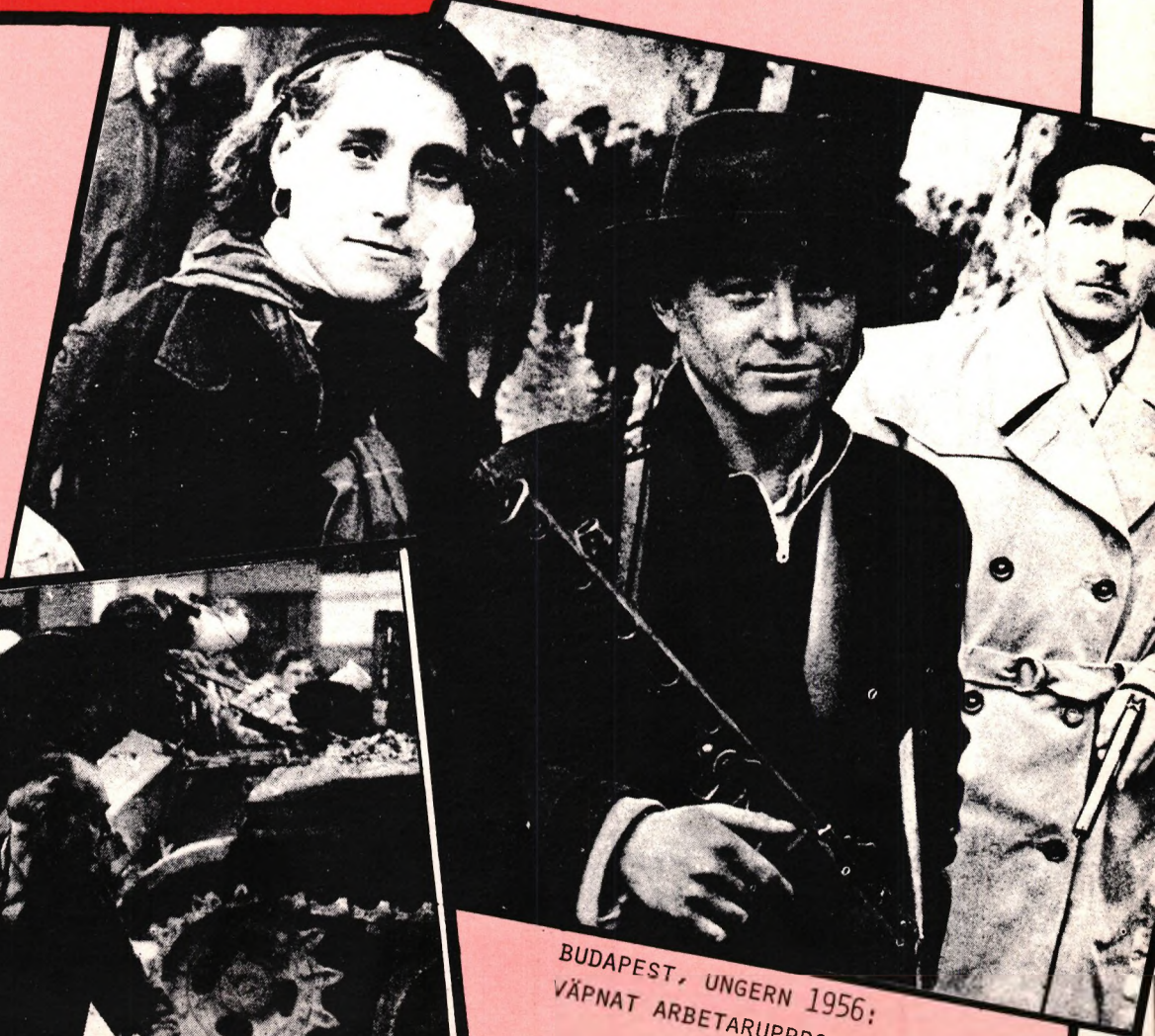

ARBETAR MAKT

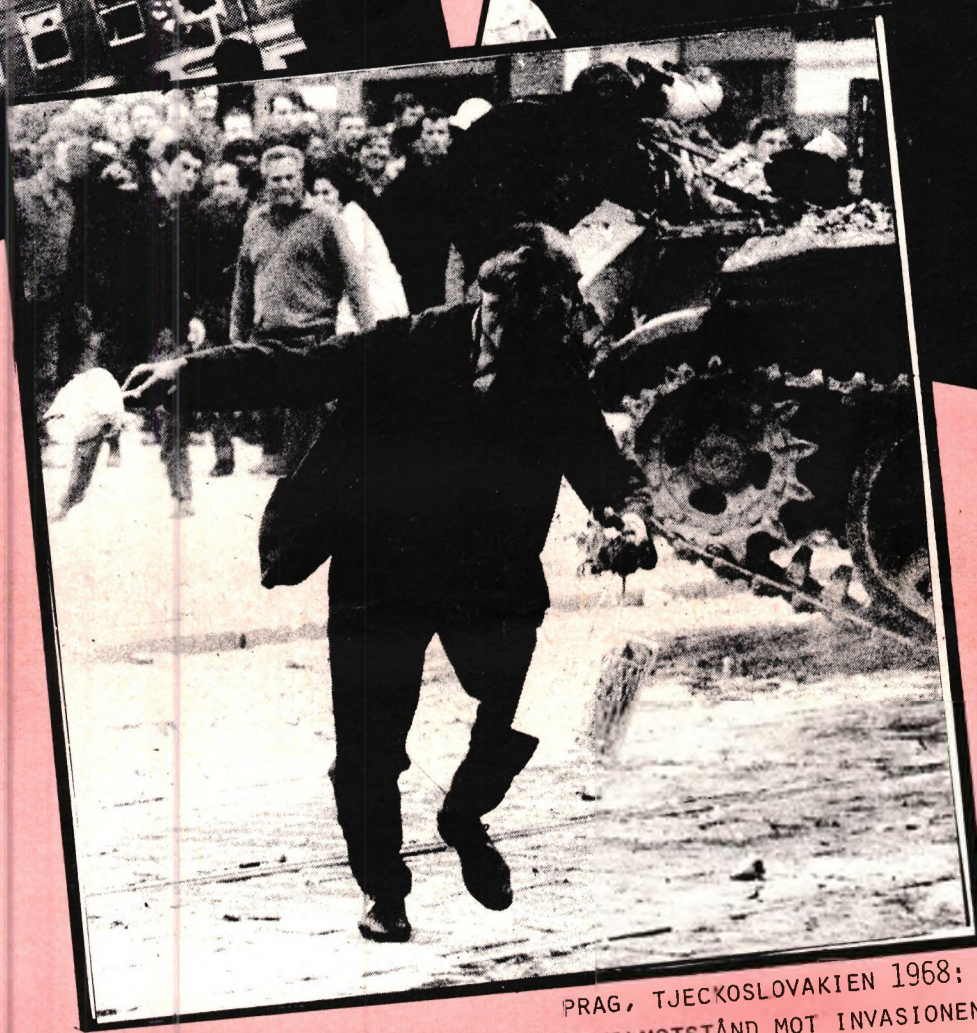
4-78 årg 7 3kr

SZCZECIN, POLEN 1970:
KOMMUNISTPARTIETS BYGGNAD BRÄNNES.

BUDAPEST, UNGERN 1956:
VÄPNAT ARBETARUPPROR.

PRAG, TJECKOSLOVAKIEN 1968:
CIVILMOTSTÅND MOT INVASIONEN.

KROSSA DIKTATUREN I ÖSTEUROPA!

BIL&TRAKTORSTREJKEN! sid 8-9

Mullvaden sid 10-11 **Rör det sig i SAP?** sid 14-15

Tjeckoslovakien sid 4-5 **Gruvor i Polen** sid 6

TIDNINGEN ARBETARMAKT

utges av Förbundet Arbetarmakt

Ärgång 7, nummer 4 1978 (54)

Adress: Tidningen ARBETARMAKT
box 9028
102 71 STOCKHOLM 9
Telefon: 08/ 19 50 86

Prenumeration för 12 nummer:
Vanlig prenumeration: 40:-
Stödprenumeration: 60:-
Kampprenumeration: 100:-

Prenumeration för 6 nummer: 25:-

Postgiro prenumeration: 38 13 00-3
Postgiro redovisning,
ombudsförsäljning: 20 21 02-0
Postgiro beställning
av tidigare nummer: 20 75 76-0

Postgiro STÖDFONDEN: 23 71 77-1

Ansvarig utgivare: H Forshult

Detta nummer är presslagt den 23 aug
Manuskript och illustrationer till
nästa nummer ska vara redaktionen
tillhanda senast den 13 oktober.

Eftertryck medges endast med an-
givande av källan.

ISSN 0345 - 0325

AB PRINKIPO OFFSETTRYCK
STOCKHOLM, AUGUSTI 1978

KROSSA DIKTATUREN I ÖST

Här nedan följer ett tal, som hölls vid Förbundet Arbetarmakts och KAF:s demonstration vid 10-års minnet av den sovjetiska inmarschen i Tjeckoslovakien. Vi publicerar talet här, därför att det är ett oundgängligt komplement till de övriga artiklarna om Östeuropa i detta nummer. Talet tar nämligen upp *solidaritetsarbetet* med kampen i Östeuropa.

De tio år som gått sedan statsbyråkraterna i Öst krossade de tjeckiska reformkommunisternas och den tjeckiska arbetarklassens förhoppningar om en socialism med mänskligt ansikte, är tio år präglade av ett närmast stalinistiskt förtryck, med utrensningar, avskedanden, arresteringar, fängelsedomar - det enda steg man undvikit att ta, är direkta avrättningar.

Under dessa tio år har byråkraterna i Moskva och Prag genomfört hänsynslösa utrensningar för att slå ner all opposition, men trots detta har man inte lyckats tysta oppositionen. Den intellektuella oppositionen kring Charta -77 är det tydligaste beviset på att oppositionen är levande.

På samma sätt är förhållandet i hela Östeuropa - den intellektuella oppositionen är på offensiven och i Polen har den tagit steget så långt, att man väljer att framträda öppet och försöker att bli erkänd som en opposition av den härskande statsbyråkratin. De kontakter som tagits mellan representanter för Charta 77 i Tjeckoslovakien och Kommittén för Samhälleligt Självförsvar (KOR) i Polen, visar på att oppositionen inser nödvändigheten av en internationell kamp mot den internationella härskarklass som statsbyråkraterna i deras repektive länder är en del av.

Den intellektuella oppositionen i Polen har nått längre än i något annat Östeuropeiskt land, frågan är varför. Jag är övertygad om att svaret ligger i det faktum att i Polen har arbetarklassen uppträtt på den politiska arenan ett flertal gånger under sjuttioålet. Senast i samband med de aviserade prishöjningarna sommaren 1976. Resultatet av detta blev - förutom att prishöjningarna togs tillbaka - att den intellektuella oppositionen fick en möjlighet till ett politiskt massarbete, genom ett direkt stödarbete för de arbetare som i samband med strejkerna och demonstrationerna i juni 1976, häktades, misshandlades och avskedades.

De framgångar som detta stödarbete innebar har stärkt oppositionen gentemot byråkratin och framförallt har den intellektuella oppositionen och delar av ar-

betarklassen närmast sig varandra. Detta skedde inte 1968 när studenterna gick ut i kamp eller 1970-71 när varvsarbetarna i Östersjöstäderna Gdansk och Scszin gick ut i kamp mot prishöjningar. Men tack vare att de olika kamperna påverkade varandra, har detta lett till att dessa grupper har kunnat genomföra ett visst närmande till varandra.

När arbetarklassen och den intellektuella oppositionen i Tjeckoslovakien kan genomföra vissa närmanden utifrån gemensamma erfarenheter, först då kan man hoppas på vissa friheter i Tjeckoslovakien. En förutsättning för detta är naturligtvis att de Sovjetiska ockupationsstrupperna lämnar Tjeckoslovakien.

Detta är något som härskarna i Moskva och härskarna i Prag är livrädda för. De förstnämnda därför att de fortfarande inte har något politiskt svar till vad reformkommunismen stod för och försökte formulera.

Av eftersägarna i Prag är det ju en del, bl a Husak, som framställde sig som reformkommunist 1968, men som sedan som partifunktionärer och byråkrater såg sin plikt att uppfylla och genomföra Moskvans önsningar. Skulle de sovjetiska ockupationsstrupperna lämna Tjeckoslovakien, skulle Husak inom kort tvingas följa dom!

Ibland har det framställts som om Husak ensam skulle varit förrädare mot reformkommunismen och demokratiska idéer. Så enkelt är det dock inte. I ett parti, som det tjeckoslovakiska kommunistpartiet, med gamla stalinistiska traditioner finns det alltid partibyråkrater som är beredda att fullgöra den stalinistiska och byråkratiska traditionen. Att så var fallet i Tjeckoslovakien 1968 märktes t ex på den tveksamhet med vilken kommunistpartiet genomförde idéerna om arbetarråd i företagen. En socialistisk utveckling grundad på arbetarmakt, kräver i Östeuropa (och anorstades också) ett fullständigt brytande med idéer som "partiets ledande roll" och att det finns en närmast total medvetenhet i arbetarklassen och hos stora delar av intelligentian att den enda garantin för

VI NOTERAR

...att några av de arbetare i Sovjetunionen, med Klebanov i spetsen, som arbetat för fria fackföreningar, har arresterats. En del av dem har spärrats in på mentalsjukhus för att de lider av "mansk kamp för rättvisa".

Här i Västeuropa ansåg de flesta att sånt händer inte här.

I Storbritannien försökte parlamentsledamoten Eric Heffner att få Labourpartiets internationella kommitté att stödja de oppositionella arbetarna i Sovjet. Men förslaget bordlades eftersom kommittén först ville ha ett svar från Sovjetunionen på ett brev man sänt om denna fråga. Det som verkligen fick kommittén att inte ha för bråttom med frågan var ett inlägg från John Forester från Amalgated Union of Engine Workers (en av fackföreningarna). Han sa att inte ens de brittiska arbetarna hade rätt att bilda splittringsförbund.

Här i Sverige har Hamnarbetarförbundet och Syndikalisterna fått erfara vilka problem LO kan lägga i dess väg, för att det ska få verka ensamt.

Frågan är väl bara: Vilka ska lära av vilka?

Vad vill Förbundet

Förbundet Arbetarmakt kämpar för det kommunistiska, klasslösa samhället. Vägen dit går över det socialistiska samhället.

Arbetarråd

Vi kan skönja hur ett framtida socialistiskt samhälle skulle kunna gestalta sig, om vi studerar den organisering som ständigt har återkommit i arbetarklassens kamp, de i revolutionära situationer uppkomna arbetarråden.

Alltifrån sovjeterna i Ryssland 1905 och 1917-18 - över råden i Spanien 1936 och Ungern 1956 - till kommittéerna i Portugal 1975, har rådsformen visat sig vara arbetarklassens självklara organisering.

Rådsrörelsen saknar alltså ingalunda historia, men den har förtigits, beljugits och bekämpats av borgare, stalinister och maoister. Somliga leninister erkänner rådets betydelse, men ser i dem endast en stöddorganism till staten och partiet, och inte som *socialismens kärna*: den organi-

sationsform som kastar alla hierarkiska och från proletariatet skilda makter över ända.

Det socialistiska samhället innebär att arbetarklassen utövar den direkta kontrollen över produktionen och samhället. Det kan endast ske genom att det på basplanet (arbetsplatser, bostadsområden etc) bildas råd och att dessa centraliseras till regionala och centrala församlingar. Makten ligger hela tiden hos de lo-

kala råden genom att en delegat alltid är ansvarig inför den församling hon/han är utsedd av. För att undvika "proffsrepresentanter" tidsbegränsas delegatperioden, delegaterna är omedelbart avsättbara och har inga privilegier. Självklart varvas manuellt och intellektuellt arbete (arbetsrotation). En planekonomi upprättas, vilken styrs av råden.

Total revolution!

Vi framhåller att socialismen kräver en *total revolution*, som griper in i livets alla områden. Gränsen mellan arbete och fritid suddas ut, begrepp som "kultur" och "politik" blir en naturlig del av all mänsklig aktivitet, arbetsdelningen bekämpas och uppdelningen av beslutsfattare och verkställande av besluten upphör.

Förhållandet man - kvinna - barn befrias från de förtrycksmekanismer som återfinns i bl a kärnfamiljen. Nya boende- och samlevnadsformer kommer att kunna utvecklas.

SOVJET, KINA
POLEN, KUBA,
TJECKOSLOVAKIEN,
VIETNAM

Finns det då något exempel på ett socialistiskt land? Nej, tyvärr. I de länder som kallar sig socialistiska råder istället för kapitalism ett nytt produktionssätt, statsbyråkrati. Där ligger den beslutande makten hos en byråkrati, organiserad i det "kommunistiska" partiet. Denna byråkratklass upprättar en planekonomi i enlighet med sina egna intressen. Statsbyråkratin kan lika lite som kapitalismen reformeras bort, och det pågår ständigt en klasskamp i dessa länder, vi har sett exempel på detta i bl a Polen 1970-71 och Shanghai 1968.

EUROPA

21 augusti, Stockholm

socialism är arbetarmakt genom arbetarråd.

Denna ståndpunkt stod inte reformkommunisterna för. Och samma tveksamhet kan vi idag se inom oppositionen i Tjeckoslovakien idag. De "gamla" reformkommunisterna söker fortfarande en lösning inom och genom kommunistpartiet, men en annan del av oppositionen söker en förändring som skulle gå utanför systemets ramar, då de senare menar att den gamla modellen visade sig orealistisk i och med invasionen.

Oppositionen i Tjeckoslovakien och andra delar av Östeuropa kan förvisso ha olika uppfattning i en del frågor, men trots detta samarbetar den. Vad är då vår uppgift som kommunister? Det är att följa den intellektuella oppositionens aktiviteter och hålla oss underrättade, diskutera och föra deras ideer vidare och vara beredda på att kunna organisera upp ett omfattande stödarbete för de östeuropeiska arbetare som nästa gång går ut i kamp.

Men vi har en utgångspunkt i vårt arbete: Internationell solidaritet - Arbetarklassens kampenhet; skulle den kunna uttryckas som paroll. Detta omöjliggör samarbete med borgerliga organisationer i frågan om Östeuropa - de tänker endast använda sin s k solidaritet med Östeuropa i antikommunistiska syften. Maoisterna i SKP med underorganisationerna Röd Ungdom och Clarté har fullständigt underordnat sig Kinas syn på Sovjet. Kina är dock ett land som har samma ekonomiska system som Sovjet, och det råder samma diktatur från den härskande klassen, statsbyråkratins sida. Därför klingar SKP:s ord om solidaritet med Tjeckoslovakiens folk falskt i våra öron, när man t ex "glömmer Ungern 1956. Med sin politik, förstår vi att SKP vänder sig till borgerliga partier med sina upprop.

Nej, det är till arbetarklassen och de delar av intelligentsian som stöder arbetarklassens kamp för socialismen, som vi ska vända oss med uppmaning och begäran om solidaritet. Vi ska också gå ut med information och dokument om situationen i de statsbyråkratiska länderna, sprida de olika oppositionsgruppernas idéer. För deras idéer tål mycket väl att diskuteras. En okritisk solidaritet, det är ingen verklig solidaritet.

Den solidariteten hoppas vi ska kunna utvecklas. En bra grund för detta är dagens demonstration.

Den 21 augusti hölls demonstrationer och möten på många platser till minne av 10-årsdagen av Sovjets och Warsawapaktsländernas invasion i Tjeckoslovakien. I Stockholm anordnade FÖRBUNDET ARBETARMAKT tillsammans med KAF:s Stockholmsavdelning en demonstration under parollerna: SOVJET UT UR TJECKOSLOVAKIEN! STÖD ARBETARKAMPEN I ÖSTEUROPA! FRIHET ÅT DE POLITISKA FÅNGARNA! BORT MED CENSUR OCH PARTIDIKTATUR! FÖR FRI FACKLIG OCH POLITISK ORGANISERING!

Demonstrationen samlade 350 deltagare och gick till Tjeckoslovakiens ambassad, där en resolution antogs. Demonstrationen hade en klart revolutionär prägel, med röda fanor, socialistiska paroller och sång av "Internationalen".

Den demonstration som anordnades var ett alternativ till en annan som hölls samtidigt i Stockholm, med FIB-kulturfrent som initiativtagare.

Denna demonstration stöddes av ett stort antal organisationer, som av olika anledningar var emot regimen i Tjeckoslovakien. Där fanns de hycklande maoisterna i SKP som talar vitt och brett och Tjeckoslovakien-68 men tiger om Ungern-56. Där fanns moderata studentförbundet och kvinnoförbundet och folk från Demokratisk Allians, som tog tillfället i akt, och FIB till hjälp med att sprida lite antikommunistisk propaganda. Där fanns som talare folkpartiets Kerstin Anér, företrädare för ett parti som sällan har något till övers för arbetarnas kamp. Där fanns Kristen Demokratisk Samling, och där fanns Förbundet KOMMUNIST....

Och det är väl ingen konst, höll jag på att säga, att samla en massa organisationer i protest mot diktaturen i Sovjet eller inmarschen i Tjeckoslovakien. Vad vi vet är det bara två organisationer i detta land som inte anser att det råder öppen diktatur i Sovjet och Öststaterna och det är APK och Svensk-Sovjetiska vänskapsförbundet. De allra flesta grupper som är emot Sovjet är dock borgerliga, och använder Sovjet som ett exempel på att socialism är lika med förtryck av arbetarklassen.

För oss kommunister och socialister gäller det därför att visa att vi, som socialister är emot diktaturen i Öst; att det inte är socialism det är fråga om i Sovjet. Därför måste vi ta upp kampen för socialismen i solidaritetsarbetet med kampen i Östeuropa, såväl i demonstrationer som i kommittéer och tidningar. Att, som vissa som kallar sig kommunister gör; samarbetar med borgare i FIB:s demonstration, gynnar bara de härskande klasserna såväl här i Väst som i Öst.

Och mycket riktigt: såväl FIB:s demonstration som massmedias omnämnande av den gav ett massivt intryck av anti-kommunism.

VPK föredrog den 21 att inte protestera mot invasionen, utan stängde in sig på Folkets Hus och lät några kända personer diskutera frågan från ett podium...

FAM och KAF:s demonstration 21 augusti.

Från FIB-kulturfrents demonstration: Fria Moderata Studentföreningens ordförande Bo Raattamaa, bärande banderollen "Krossa Sovjetimperialismen", samt Förbundet Kommunisters tättbanderoll. Den moderate aktivisten ägnar det bråk mellan SKP:are och FK:are som pågår några 10-tal meter bakom honom endast ett förstrött intresse.

Arbetarmakt?

Krossa kapitalismen!

För att genomföra den socialistiska revolutionen, såväl i öst som i väst, krävs det att arbetarklassen är organiserad och förberedd, medveten om sin historiska uppgift att störta kapitalismen och upprätta socialismen. Det kommer dock alltid att finnas arbetare som är mer medvetna än andra, de som går i spetsen i kampen. Det är också nödvändigt att dessa "avantgardet", organiserar sig. Genom att vara en del av klassen, känna dess historiska erfarenheter och tillämpa den revolutionära teorin, marxismen, kan avantgardet göra analysen av den aktuella situationen som möjliggör ett effektivt ingripande i klasskampen.

Leninism? Nej!

Denna organisering måste innebära något helt annat än det leninistiska partiet. Den leninistiska partiteorin betraktar förhållandet

mellan teori och klasskamp, mellan medvetande och vara, som ett ensidigt förhållande. Den betraktar teorins framväxt oberoende av klasskampens vågor. Teorin blir därför en angelägenhet för Partiet. Leninisterna menar att arbetarna inte på egen hand kan uppnå ett socialistiskt medvetande, utan att Partiet måste tillföra detta. På detta sätt kan man rättfärdiga sin egen ställning utanför klassen och räkna sig som en institutionalisierad maktfaktor i det "socialistiska" samhället.

Självständighet? Ja!

I stället för ett förlitande på Partiet framhåller Förbundet Arbetarmakt den hos arbetarklassen nödvändiga självständigheten, såväl i förhållande till den borgerliga staten, den reformistiska rörelsen och fackföreningarna, som till mer eller mindre revolutionära organisationer. Denna självständiga organisering tar sig idag uttryck i bl a stormöten och strejkkommittéer.

Fackets begränsningar

Vi arbetar idag för att sammansluta de mest medvetna och aktiva arbetarna i s k arbetsplatskommittéer. Dessa kan vara alltifran en löst sammansatt "kompisgrupp", en studiecirkel, en grupp kring en tidning, till en fast och organiserad grupp med en politisk plattform.

Fackföreningarna är inom-kapitalistiska organisationer, de är en organisering för försäljning av varan arbetskraft. De upprätthåller avståndet mellan ledare och ledda. Varje revolutionär situation har visat att fackföreningarna spelar en kontrarevolutionär roll. Genom att de förutsätter en motpart - kapitalisten - hindrar de automatiskt utvecklingen av såväl den revolutionära medvetandet som organiseringen. Därför är det felaktigt och omöjligt att försöka erövra fackföreningarna för en revolutionär politik.

Förbundet Arbetarmakt anser att det idag inte existerar någon konsekvent revolutionär organisation, och har därför tagit till sin uppgift att bidra till skapandet av en sådan. För oss innebär det tre huvuduppgifter: 1. att framhålla att socialismen innebär arbetarmakt och inte partimakt. 2. att framhålla den för socialismen nödvändiga självständigheten hos arbetarklassen. 3. att framhålla att socialismen kräver en total revolution.

Arbetarklassens frigörelse måste vara dess eget verk!

PRAG I SKUGGAN AV

Så lyder titeln på den bok som Zdenek Hejzlar skrivit om Tjeckoslovakien och om reformkommunismens uppkomst och nederlag. Den 21 augusti 1968 krossade härskarna i Moskva drömmen hos miljontals tjecker om en demokratisk, socialistisk utveckling i Tjeckoslovakien. Hejzlar beskriver i sin bok förutsättningarna för reformkommunismen och förutsättningarna för dess eventuella framgång. Nedanstående artikel bygger i sin framställning på Hejzlers bok.

Tjeckoslovariens moderna historia, vilken utgör förutsättningarna för reformkommunismen, måste sökas främst efter andra världskriget. Att det tjeckiska kommunistpartiet redan före 2:a världskriget var starkt och att mellankrigstiden präglades av en rik demokratisk debatt gör förvisso Tjeckoslovakien specifikt i förhållande till andra länder i Östeuropa. Men trots detta och trots den i jämförelse med övriga Östeuropa höga industrialiseringen (jämförbar med Sverige) redan under 1920-30-talet, var den tjeckiska oppositionen på 60-talet tvungen att agera utifrån samma förhållande till Sovjetunionen som varje annan opposition i Östeuropa. Det är sedan likgiltigt om oppositionen utvecklas i kommunistpartiet eller utanför detsamma. I Tjeckoslovakien utvecklades denna opposition i kommunistpartiet. Och det var naturligt mot bakgrunden av att i augusti 1948 var en tredjedel av alla röstberättigade medborgare medlemmar i partiet. Den tjeckiska allmänheten gick in i kommunistpartiet i ditintills oanade massor efter det att partiet i februari 1948 totalt manövrerat ut alla andra partier i den nationella front som styrde landet sedan kriget. I denna front var kommunistpartiet dominerande och tillsammans med socialdemokraterna utgjorde man en absolut majoritet.

De tjeckoslovakiska kommunisterna genomförde detta maktövertagande själva, utan någon sovjetisk hjälp, även detta till skillnad från andra östeuropeiska länder. Förvisso kan det hävdas, att om kommunistpartiet inte lyckats hade Röda Armén fullgjort sin "internationalistiska plikt", men den diskussionen är ointressant i detta sammanhang, eftersom partiet lyckades och de övriga oppositionspartierna inte lyckades med mera än patetiska gester i sina försök att hålla kommunistpartiet borta från enväldet.

Partiets seger och maktövertagande ledde snabbt till, att inom statlig förvaltning, institutioner och skolor, 10 000-tals lärare och ämbetsmän med borgerliga och socialdemokratiska sympatier avskedades. De flesta personer i offentlig förvaltning tvingades välja mellan sina jobb eller sina idéer. De valde sina jobb och därmed medlemskap i kommunistpartiet. En påtvingad partifusion med socialdemokraterna gav partiet 133 000 nya medlemmar i juni 1948

Detta massparti var naturligtvis, utifrån de paranoida föreställningarna om kontrarevolutionärer i varje hörn av landet som spreds från Moskva, förutbestämt för utrensningar inom de egna leden. Utrensningarna riktade sig till en början mot företrädarna för de tidigare partierna i Nationella fronten, de

fortsatte sedan och sträckte sig in i det kommunistiska partiets allra högsta sfärer. 1951 och 1952 avrättades 11 av centralkommittens medlemmar med generalsekreteraren Slanky i spetsen. Under den stora utrensningen anklagades mellan 150 - 200 000 medborgare för statsfientlig verksamhet. 30 000 medborgare dömdes till tvångsarbete. 178 dödsdomar verkställdes. Kommunistpartiets ledning kom att domineras av osjälvständiga ja-sägare till Moskva-ledningen. Novotny som var parti-ledare var en utmärkt representant för ett osjälvständigt, färglöst kommunistparti.

Den mildring av det politiska förtrycket som var märkbart i en del östeuropeiska länder efter avslöjandena om Stalins "missgrepp" på det sovjetiska kommunistpartiets 20 kongress, gick helt förbi i Tjeckoslovakien. Inte ens en svag antydning till opposition i linje med de ungerska arbetarnas revolutionsförsök på hösten 1956 förmärktes. Så stark var kommunistpartiets ställning och auktoritet.

1962

I december detta år höll kommunistpartiet sin 12:e kongress. Denna föregicks symboliskt av att man rev ner Stalinstatyn i Prag. På denna kongress beslöts att man skulle revidera femtiotalets politiska processer, att man skulle överge den stalinistiska industrialiseringsmodellen och att man skulle omvandla "proletariatets diktatur till en folkets stat." Från och med denna kongress klarade skillnaderna inom partiet mellan de konservativa ja-sägarna till Moskvas politik och de som framhöll behovet av "en ny politisk och ekonomisk modell". Denna antydning till "reformströmning" som började framträda på våren 1963 kunde motivera och försvara sin existens genom att reformförsök på ekonomins område hade upphört att vara kätteri. Det internationella läget, med en viss avspänning Moskva och väst, konflikten Sovjet - Kina den kritiska inställning som kommunistpartierna i Italien och Frankrike började antyda gentemot Sovjet bidrog också till en viss politisk öppenhet i det tjeckoslovakiska samhället.

UTRENSNINGAR

Under början av 60-talet förekom nya utrensningar i partiet. En del av de tidigare "utrensarna" rensades ut och en del tidigare dömda blev återupprättade. 1963 blev sålunda Gustav Husak rehabiliterad från anklagelsen att ha tillhört "slovakiska borgerliga nationalister". Alexan-

det Dubcek ersatte K Bacilek som sekreterare i det slovakiska kommunistpartiets centralkommitté.

EKONOMISK REFORM

Den del av byråkratin som stödde och var beroende av Novotny, var naturligtvis intresserad av en ekonomisk reform som förbättrade ekonomin och tillvaron i det tjeckoslovakiska samhället. Men de var inte med på dessa reformer om det innebar instabilitet i samhället, eftersom de var socialt beroende av denna stabilitet. Denna grupp inom byråkratin hade blivit en maktelit under femtiotalet. Den var därför mycket belastad genom sin delaktighet i tidigare misslyckanden och utrensningar. Dessa byråkrater hade främst sin sociala bas i militärens, säkerhetspolisens och rättsväsenets byråkarti. Dessa gränser var dock på intet sätt helt klara mellan de konservativa och den framväxande reformkommunismen.

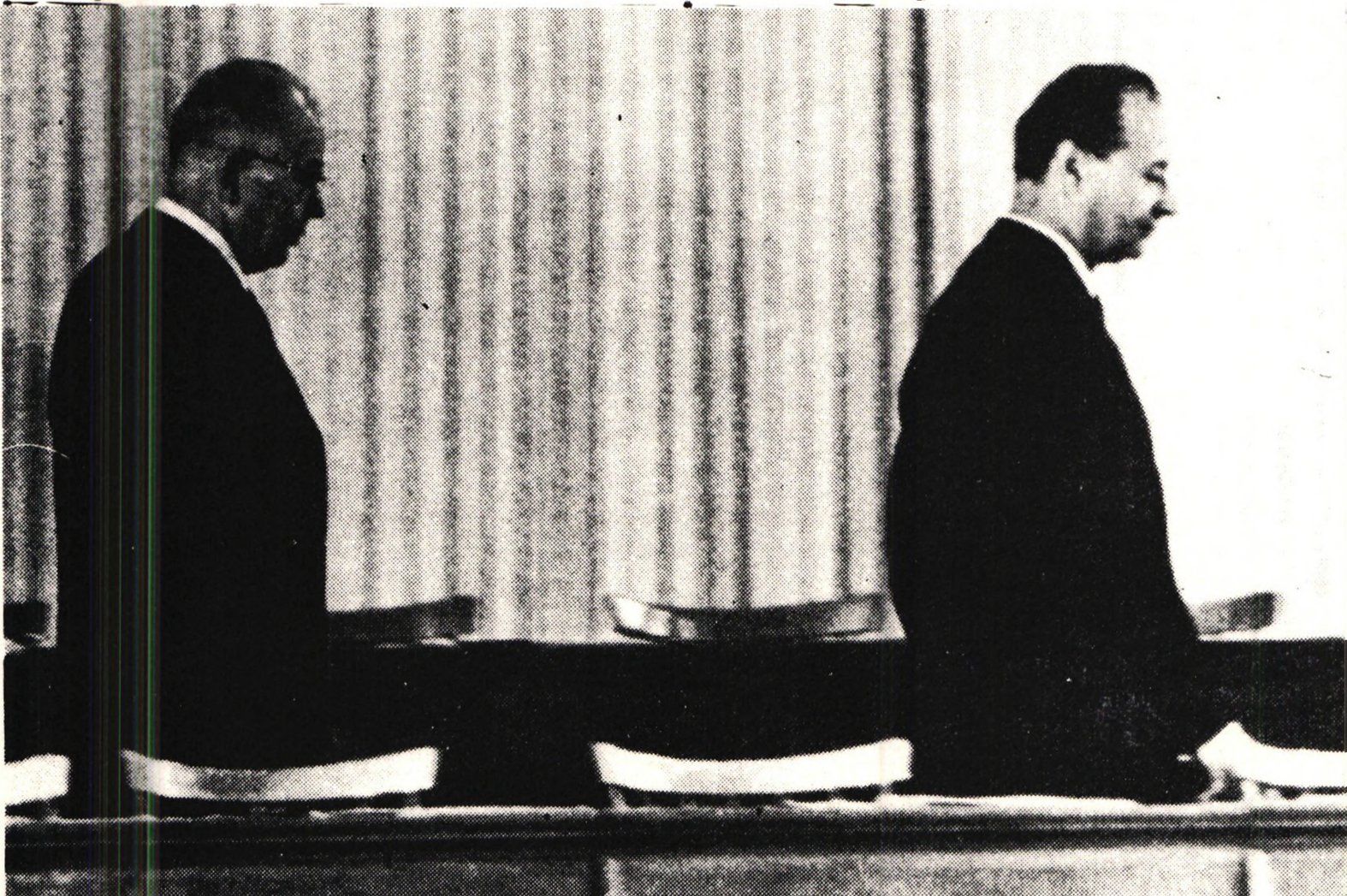
Hejzlar beskriver oppositionen på följande sätt:

”Oppositionen mot Novotný framväxte under loppet av sextiotalet ur tvisterna om reformpolitikens innehåll, omfattning och prioriteringar och ur tvisterna om relationen till det förflutna och då särskilt till femtiotalets partipolitik. Ett karaktäristiskt drag i denna process var, att oppositionen inte bildades kring ett helt program utan kring vissa avgränsade strategiska mål. De oppositionella krafterna arbetade i huvudsak för taktiska delreformer och betonade särskilt de sidor i dessa reformer och reformförslag som Novotný och hans anhängare ville undertrycka eller försvaga. Oppositionens enskilda formationer och strömningar möttes i sin legala verksamhet inom systemet och inte utanför detta. Om man som grundval tar professor G. Skillingss schema, så utvecklade sig oppositionen i Tjeckoslovakien nästan klassiskt som en "lojal" och "specifik" op-

position och senare även som en "fraktions-" och "basopposition". Den skapade inget gemensamt centrum och ännu mindre någon fraktionsdisciplin. Dessa drag gav den ett betydande skydd mot repressiva ingrepp. Men samtidigt var hindren för ömsesidig samverkan mellan de olika strömningarna utomordentligt lättövertigliga, och ett spontant gemensamt uppträdande åstadkoms med ovanlig lätthet. Detta var en följd bl a av den generationsmässiga och professionella frändskapen mellan deras representanter och av de möjligheter som följde av att verksamheten bedrevs under legala former och med legala medel. Förnyelsen av kadrerna, vid vilken man följde principen "efter duglighet och utbildning" och som försiggick i stort sett överallt utom i maktens kärnelit, skapade möjlighet att förankra de oppositionella krafterna inte bara i betydelsefulla institutioner och organisationer utanför partiet samt i massmedia utan även inom partiets olika organ. Från andra hälften av sextiotalet använde oppositionen ofta de informella påtryckningsgruppernas metodik. De oppositionella krafternas medverkande i institutioner utanför partiet ledde redan under 1967 till att vissa institutioner upphörde att vara lydiga beståndsdelar i "stalinpyramiden" och blev självständiga politiska faktorer.”

Det var således intelligentsian som kom att utgöra grunden för oppositionen. De kom gång efter annan i konflikt med Novotnys antiintellektualism och falska "arbetarpolitik". Utifrån sin sociala situation hade man också lättare att skaffa sig information och motinformation till den bild som härskarna visade upp.

Denna intelligentsia kan grovt delas ut i två grupper: Dels en ekonomisk, administrativ och teknisk, dels en vetenskaps-, konstnärs- och skolintelligentsia. Den förstnämnda var främst bärare av idéer om en bättre fungerande produktion med självständighet för de

MOSKVA

enskilda företagen och fackmännen, och att kvalifikationen och inte partitillhörigheten skulle bestämma ens sociala position. Den senare gruppen stod för en antibyråkratisk och demokratisk hållning. Den sökte en väg tillbaka till en autentisk och skapande marxism.

Dessa två strömningar kunde dock enas och genom sin sociala position som lärare, tekniker, journalister mm hade man utomordentliga möjligheter att föra sina idéer vidare till den tjeckoslovakiska allmänheten. 1967 kan man fastslå att de intellektuella i sin otillfredsställdhet representerade alla övriga sociala gruppers missnöje.

I början på 1968 var maktstriden inom partiet avgjord till oppositionens fördel. Novotny avgick som centralkommitténs ordförande. Centralkommittén enades om Dudcek som ny ordförande. Han var acceptabel både för Moskva och för det tjeckoslovakiska kommunistpartiets dåvarande aktiva medlemmar.

Valet av Dubcek blev en bekräftelse på den ändrade atmosfären i partiets ledande organ. Inom kort upphörde presscensuren och företrädare för reformkommunismen presenterade sina idéer för allmänheten genom framträdanden i press, radio och TV.

I april 68 presenterades det s k Aktionsprogrammet från kommunistpartiet. Det var den reformkommunistiska programförklaringen. Denna innehöll krav på föreningsfrihet för politiska och fackliga föreningar. Principen om självstyre i företagen fördes fram till diskussion. Dessutom fick diskussionen om 50-talets terror och rehabiliteringen stor betydelse.

De reformkrav som fördes fram var ganska blygsamma. Alltför blygsamma tyckte många. Krav på en snabbare demokratiseringsprocess fördes fram från olika

håll. De tjeckoslovakiska ledarna försökte hantera situationen med stor försiktighet allteftersom trycket från Sovjetunionen ökade. Det tog sig bl a uttryck i artiklar i Sovjetisk press om påstådda CIA-infiltratörer i Tjeckoslovakien och framförallt i Warszawapaktsmänövrar vid den tjeckiska gränsen och manövrar i Tjeckoslovakien. Den tjeckoslovakiska parti- och statsledningen tvingades vid ett flertal tillfällen till överläggningar med ryssarna om sina egna interna förhållanden och de tvingades att genomföra förändringar i partiledningen.

Kraven på en snabbare demokratisering blev dock allt märkbare och för att bekräfta den nya kursen och genomföra förändringar i partiets ledande organ ställdes kravet på en ny partikongress. Centralkommittén beslöt om en ny partikongress, den 14:e, till den 9 september 1968. Förhoppningarna hos de tjeckoslovakiska ledarna var att hinna be-

kräfta "reformkommunismen" både praktiskt och personmässigt på denna kongress, innan de sovjetiska härskarna hann företa sig något extraordinärt.

INVASIONEN

Så blev nu inte fallet. Warszawapaktsländerna invaderade Tjeckoslovakien och de tjeckiska ledarna fängslades och fördes till Sovjetunionen. Sovjet hade hoppats kunna inrätta en provisorisk regering, som i Ungern 1956, men man lyckades inte få de tilltänkta politikererna att ställa upp på detta. T ex så vägrade president Svoboda.

Långdragna förhandlingar skedde därefter. Resultatet blev att locket lades på den förhoppningsfulla utvecklingen i Tjeckoslovakien. När Husak i april 69 utsågs till ny partiledare var detta en definitiv bekräftelse på att Pragvåren var till ända. Husak lyckades aldrig, trots löften om motsatsen, på något sätt fullfölja idéerna från aktionsprogrammet från april 68.

DEN 14:E PARTIKONGRESSEN

Som svar på invasionen, tog partiets stadskommitté i Prag initiativ till att sammankalla den 14:e partikongressen redan den 22 augusti. Så skedde också. Kongressen beslöt att endast behandla två frågor: invasionen och val av ny centralkommitté. I ett uttalande om invasionen fastslogs att den var en kränkning av Tjeckoslovariens suveränitet

och lögnerna om att den varit "inbjuden" för att försvara socialismen avvisades. Man försvarade de reformkommunistiska landvinningarna under 1967-68. Kongressen ställde kravet att invasionen skulle upphöra och att arresterade parti- och statsrepresentanter skulle frisläppas. Som en protest mot invasionen utlystes en en-timmes generalstrejk. I valet till ny centralkommitté blev endast 1/5 omvalda. De nya var företrädare för den reformkommunistiska linjen.

Denna partikongress blev sedemera av en ny 14:e partikongress förklarad som ogiltig. Detta skedde under den s k normaliseringen.

REFORMKOMMUNISMENS MÖJLIGHETER OCH LANDVINNINGAR

Hejzlar menar att reformkommunisterna besegrades två gånger. Första gången i inträffade det då de sommaren 1968 inte förmådde förhindra en öppen konfrontation med Moskva och inte fann någon väg att förhindra en militär intervention före den 14:e partikongressen. Det andra nederlaget skedde i augusti 1968 när de inte kunde dra någon verklig gräns för de intressen som gick att försvara, retirera till denna gräns och bilda en front till dess försvar. Man försökte naturligtvis undvika dessa nederlag. Försöken var dock inte tillräckligt tydliga och kraftfulla.

Vad vi från en kommunistisk utgångspunkt kan konstatera är: att den heterogenitet som präglade det tjeckoslovakiska kommunistpartiet under 60-talet möjliggjorde reformkommunismen, men denna heterogenitet lyckades man i inte tillräckligt snabbt förvandla till en homogenitet kring livsviktiga principer. Att det fanns partifolk i hög ställning som var beredda att axla ansvaret som Sovjetunionens bandhundar bekräftar detta påstående. att möjligheterna för den tjeckoslovakiska armén att motstå invasionen var mikroskopiska och att reformkommunisterna gjorde helt rätt som inte uppmådde till någon väpnad kamp. En sådan kamp skulle fått ödesdigra konsekvenser för den sovjetiska byråkratin skulle inte dragit sig för ett blodbad för att försvara sina intressen. att statsbyråkratierna i Östeuropa är en internationell klass som är beredda att försvara sina intressen varhelst de hotas.

Tebus

VAD BLEV DET AV SOVJET? Fortsättning från sid. 7

En annan variant är den trotskistiska (här främst företrädd av KAF). Där "degenererar den sovjetiska arbetarstaten" redan efter 1923, då den glasögonprydda herre efter vilken den trotskistiska rörelsen har sitt namn, mister sitt inflytande till förmån för den ovan nämnda personen i svart mustasch.

Enligt denna variant återfaller Sovjet dock inte till kapitalismen, utan blir något slags övergångssamhälle. En "degenererad arbetarstat". Troligen har trotskisterna här tagit fasta på Marx'förutsägelse, att kapitalismen skulle vara det sista produktionssättet före socialismen. Eftersom man insåg att det vore dumt att kalla Sovjet socialistiskt - det hade ju inga sådana kännetecken som arbetarmakt t ex. Trotskisterna fann det också osakligt att i ren harm skälla Sovjet för att vara kapitalistiskt, men när man nu inte kunde stöta sig med Marx' profetsia, så hittade man denna som synes gyllene medelväg. Märkligt nog har detta "övergångssamhälle" visat en stabilitet och permanens, att vi ansett det vara oförsvarligt att kringå en analys av Sovjet m fl stater som dominerade av ett nytt produktionssätt. Sovjet har ändå existerat i över 60 år, och är av sådan livskraft och världsbetydelse, att det inte med gott samvete kan betecknas som något degenererat "mitemellan".

VAD ÄR DÅ SOVJET?

Efter oktoberrevolutionen utträdde Ryssland ur den kapitalistisk-imperialistiska maktstfären. Men blev det för den skull socialistiskt? Vad är socialism egentligen?

Vi anser, att för att ett land ska vara socialistiskt krävs inte bara planekonomi. Det kan finnas, och finns planekonomiska klassamhällen (t ex just Sovjet, Kina, Cuba, Vietnam). För socialism krävs också att arbetarklassen har makten. Makt genom ett system av arbetarråd att fördela merprodukten, makt att bestämma över konsumtion och investering. Socialism innebär också avskaffandet av

arbetsfördelningen mellan beslutsfattare och producenter (Hur många dagar om året arbetade Stalin, Trotskij eller Mao i produktionen under den tid dom var beslutsfattare?). Socialismen införs inte genom att den utropas officiellt från ett podium på ett stort torg i huvudstaden. Socialismen är inte heller att regeringspartiet kallar sig kommunistiskt. Inte heller är det avgörande att statsflaggan går i rött, samt bär vissa typiska emblem.

Vi anser att det helt enkelt inte fanns några förutsättningar för Ryssland 1917 att bli socialistiskt. Om inte annat, så för att den klass som genomför socialismen, arbetarklassen, var så försvinnande liten (mindre än 1%. Den maktavande klassen i Sverige, borgarklassen, utgör idag ca 2% av befolkningen). Socialismen är ett industriellt produktionssätt. Alla utvecklade industriella produktionssätt är överregionala, globalt sammanflätade. Dom kan inte existera, och existerar heller inte särskilt och isolerat i varje land. Arbetaren kan inte äga sin tusendel av fabriken och gå hem med den. Man kan inte bygga ett socialistiskt Sverige i en kapitalistisk värld. Men en fattig egendomslös lantproletär kan ta sej en jordplätt och leva där förnöjt till sin död. Därför begränsar sig fattigböndernas revolutionära intresse till en jordreform. Jorden kan, åtminstone på kortare sikt, brukas i småbitar. Industrin kan bara brukas globalt. Därför måste den socialistiska revolutionen vara en global företeelse och ledas av arbetarklassen. Det förutsätts då att en stark och talrik sådan finns. I Ryssland 1917 fanns ingen sådan. Därför har Ryssland/Sovjetunionen aldrig varit socialistiskt. Och hittills har inte heller något annat land varit det.

Om vi nu säger att Sovjet efter 1917 inte är kapitalistiskt, men heller inte socialistiskt, då måste vi försöka definiera vad det istället är. Vi vill inte inlåta oss på resonemang om övergångssamhällen längre än 1920 talet ut, dvs tills planekonomin var i funktion. Där efter måste vi betrakta Sovjet som ett

varaktigt eget system med egna inre ekonomiska lagar, men naturligtvis inte opåverkat av den omgivande kapitalistiska världen.

Vi kan i sovjetsamhället urskilja klasser, som precis som hos oss, står i olika förhållande till produktionen. Liksom hos oss finns ett stort proletariat. Det skapar en merprodukt, men bestämmer inte över dess användning. Proletariatets (inom industrin och jordbruket) motpol är statsbyråkratin, den centrala byråkratin inom statsförvaltningen och partiet som bestämmer över merprodukten, över förhållandet mellan konsumtion och investering. Dess ställning liknar borgarklassens hos oss, men det finns stora skillnader. Mellan proletariat och statsbyråkrati finns olika kategorier av mellanskikt (liksom i kapitalismen), som utifrån marxistisk analys varken producerar eller bestämmer över någon merprodukt. Likväl är de nödvändiga i varje samhälle som är organiserat utöver det lokala planet. I liten utsträckning finns också småborgare, dvs grupper som själva både arbetar och råder över sina produkter.

Statsbyråkratin är organiserad i kommunistpartiet, och fattar med hjälp av statliga planverket GOSPLAN alla beslut som är av någon väsentlighet för samhället. För arbetarna återstår bara att utföra dessa.

Samma förhållande gäller också staterna i Östeuropa, samt Kina, Cuba, Vietnam m fl stater. Där startade dock den statsbyråkratiska utvecklingen senare, industrialiseringen har ofta inte hunnit så långt. Sovjet utöver genom sitt teknologiska försprång och sin storlek och styrka ett inflytande, som det inte fanns någon motsvarighet i dess egen historia.

VAD SKILJER SOVJET FRÅN SVERIGE?

I Sovjet finns inga kapitalister, inget kapital och ingen marknad. Det är en planekonomi - som visserligen fungerar uselt. Motivet för att sätta igång en

produktion är inte att göra profit/vinst, utan produktionen i sig. Därför satsar byråkratin på produktion av produktionsmedel för att kunna producera nya produktionsmedel. Produktion för konsumtion blir därför ett nödvändigt ont, och där råder därför ständig underproduktion. Arbetslöshet som hos oss förekommer inte. (Tilläggas kan, att Jugoslavien klassificerar vi, trots sin röda stjärna i flaggan, som ett kapitalistiskt land.)

Vi kallar produktionssättet som är dominerande i Sovjet för *statsbyråkratiskt*. Vi ser detta produktionssätt som en möjlighet för ekonomiskt underutvecklade länder att industrialisera utaför kapitalismens imperialistiska dominans. Vi ser också att den teknologiska utvecklingen i dess ledande region (Sovjet och Östeuropa, organiserat i COMECON) tydligt ligger efter den i de ledande kapitalistiska länderna. Liksom i väst tränar proletariatet i öst en socialistisk revolution. Denna revolution kommer att framkallas av de olösliga motsättningarna, inom den statsbyråkratiska ekonomin. Även om vi inte sitter i samma båt som proletariatet i Östeuropa, så sitter vi i en snarlik. Vi finner ingen mening i, att vid en eventuell konflikt mellan kapitalism och statsbyråkrati ta ställning för endera förtryckarsamhället. Vi har dock funnit det nödvändigt att göra ett försök till närmare analys av detta produktionssätt, som vi valt att kalla statsbyråkratiskt. Vi gör detta för att vi vill kunna förstå världsläget idag, och kunna sätta det i sitt historiska sammanhang. Vi vill t ex kunna förstå varför befrielserörelserna i "tredje världen" hamnar i krig med varandra. Med en riktig analys av befrielserörelserna - dvs omöjligheten för dem att utveckla socialism, utan deras oundvikliga strävan mot statsbyråkrati - behöver vi inte bli grymt besvikna som de som haft ljusblå (-röda?) förhoppningar om FNL eller liknande befrielserörelser.

Därför föredrar vi att se Sovjet, Kina och de andra sk socialistiska staterna som de är, och inte som vi önskar att de vore.

BREV FRÅN EN SCHLESISK KOLGRUVEARBETARE

Denna artikel är ett brev från en polsk gruvarbetare. Artikeln är en översättning från *Labour Focus on Eastern Europe*, nr 4.

I början av 70-talet lånade Polen mycket kapital från de kapitalistiska länderna för att investera i nya maskiner. Regeringen hoppades att den nyupprustade moderna industrin skulle kunna betala tillbaka skulderna genom ett exportuppsving. Men detta uppsving uteblev och istället lades ökad vikt vid stapelvarorna inom exporten, främst kol. Under de tre senaste åren har mycket gjorts för att öka kolproduktionen, men då mekaniseringen är nästan helt genomförd och de nya gruvorna utanför Lublin inte kommer i drift förrän i slutet av 70-talet, har man i stället försökt att få de schlesiska kolgruvearbetarna att arbeta hårdare.

De schlesiska kolgruvearbetarna är välbetalda efter polska förhållanden och de har ekonomiska förmåner, som inte andra delar av arbetarklassen får, främst vad gäller bostäder. Schlesien, som är partiledaren Edward Giereks traditionella bas, var relativt lugnt under arbetarklassupproret 1970-71 och under strejkrörelsen i juni 1976. Några arbetare vägrade att gå ner i gruvorna men det finns inga rapporter om massprotester.

Men som detta brev visar så ökar spänningen under ytan i Giereks schlesiska reklamort.

Nästan varje dag skriver dagspressen om kolgruvorna i Schlesien och Zagłębie och deras senaste bedrifter för att öka produktionen och förbättra gruvteknologin. Det är egentligen ingen överraskning. Partiledningen har rekommenderat att den polska ekonomins senaste framgångar populariseras, och propagandaorganen har tagit fasta på gruvindustrin, en av stöttepelarna i landets ekonomi. Nuförtiden beskrivs gruvarbete som ett säkert och trevligt jobb, där man arbetar i total harmoni och man "förstår situationen". Det pratas mycket om solidariteten mellan gruvarbetarna och den tekniska personalen. Flera TV-program ägnas åt gruvindustrin och den schlesiska pressen skildrar ofta kolgruvearbetarnas familjer - deras välmåga och höga levnadsstandard, erhållna enbart genom hårt arbete. Dessa beskrivningar av de polska kolgruvearbetarnas storslaggenhet störs sällan av sånt som direktörernas åsidosättande av kolgruvearbetarnas rättigheter, dålig säkerhet under jord, betungande arbete på lediga dagar, söm- och helgdagar, eller den konstanta mobiliseringen av gruvornas particeller och andra övervakare för att försöka öka arbetet och det ökade antal arbetsolyckor som detta innebär. Även om sådana "skuggor" över gruvindustrin kräver en ordentlig statistisk översyn, skall vi inte inbilla oss att de någonsin kommer att hamna i den offentliga diskussion som skulle kunna öppna vägen för dess lösning.

Hur ser "gruvarbetarnas succéer" ut nerifrån? Den första saken är frågan om arbete på lediga dagar. Gruvarbete är nästan det enda arbete i landet där regeringens regler om minst en arbetsfri lördag varje månad inte tillämpas. Istället har gruvarbetarna rätt till en ledig dag innevarande månad under förutsättning att de inte föregående månad hade någon frånvaro utan giltig orsak. Och den enda giltiga frånvaron är sjukskrivning av gruvans läkare. Starka ekonomiska drivfådrar erbjöds

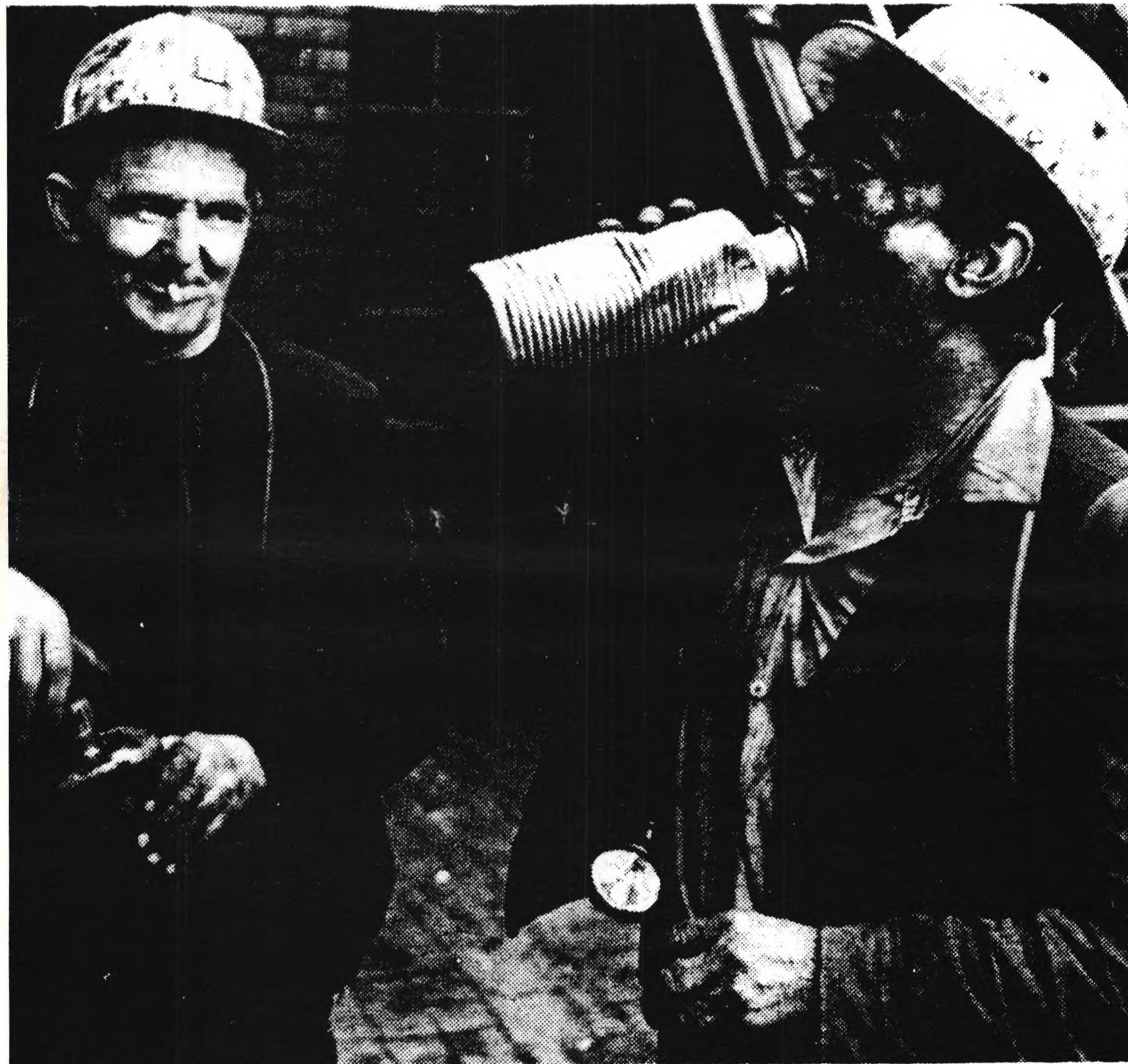
för att få arbetarna att arbeta på söm- och helgdagar - dubbelt betalt plus 150-200 zlotys (2/3 av en dagslön). Eftersom ledningen upptäckte att chansen att förtjåna extra pengar inte mottogs med entusiasm av så många arbetare, övergick den istället till att "insistera" på att söndagar skulle arbetas. Dessutom hårdnade arbetsdisciplinen och inga raster tilläts då förmän eller underjordsingenjörer var närvarande. Det bildades brigader som bestod enbart av partimedlemmar för att höja produktionsnormerna och därför vara goda exempel som andra borde följa. De från planen erhållna arbetsnormerna höjdes hela tiden.

Den andra frågan gäller underjordsarbetarnas säkerhet. Det är sant att den enorma ökningen i gruvornas brytning i stort sett kan tillskrivas den ökade

på den", (citerat från instruktionerna) "speciellt arbetarens förmän är tvungen att omedelbart informera arbetsledningen"! Därefter vilar ansvaret på företagsledningen att ta reda på var olyckan inträffade och att genomföra en undersökning av omständigheterna kring olyckan. Undersökningen skall genomföras av verkmästaren, arbetsinspektören och skyddsinspektören. Denna grupp skriver sen ett "olycksprotokoll" vilket är grunden för att hamna i det arbetsolycksregister som instruktionerna föreskriver gruppen att svara för.

VERKLIGHETEN

I verkligheten går det helt annorlunda till. Omedelbart efter olyckan får den skadade första hjälpen på sjukstugan. Sen utfrågas han av skyddsinspektören.

Kolgruvearbetarnas situation är densamma världen över. Här är det några brittiska arbetare som tar fikapaus.

mekaniseringen av arbetet underjord. Ett annat av den tekniska utvecklingens mål har varit att minska antalet arbetsolyckor. Det är svårt, pga avsaknad av statistiska data, att avgöra om olycksfrekvensen verkligen gått ned. Emellertid, enligt gruvarbetare och folk från företagsledningen som är väl insatt i dessa frågor, stiger antalet olyckor med olycksbådande hastighet. Det viktigaste problemet är dock att fakta om olyckorna underjord ständigt döljs av förmännen och gruvledningarna. Denna verksamhet är möjlig, pga nya regler i Arbetslagen från 26 juni 1974 och instruktionerna från regeringen från den 5 december 1974 om hur man skall ta reda på omständigheter och orsaker till arbetsolyckor. Dessa nya regler handlar huvudsakligen om lätta och medelsvåra olyckor, och det är troligen den största anledningen till felaktigheterna i den officiella statistiken.

TEORIN

Den tidigare nämnda instruktionen från regeringen definierar principerna och handlingssättet för hur en undersökning av omständigheterna och orsakerna till arbetsolyckor. I händelse av olycka så är "varje arbetare som blir vittne till en olycka eller får reda

Därefter skickas han till sjukhuset som ser till hans skador och gör en ordentlig undersökning på honom. Slutligen är det gruvläkaren som skall prata med honom. På grundval av sjukhusets utlåtande är den skadade berättigad till sjukskrivning. Gruvläkaren skriver emellertid inte ut något sjukintyg förrän arbetaren har kommit överens med förmannen om vilken sorts ledighet han vill ha. Det finns två sorters sjukledighet, den lagliga, läkarens sjukskrivning, och den olagliga, förmannens sjukledighet. Skillnaden mellan dem är att om arbetaren väljer förmannens sjukledighet så har formellt sett (dvs lagligt sett) ingen olycka inträffat. Förmannen ger, med verkmästarens goda minne, den skadade sjukledigt, upp till flera månader, och han döljer frånvaron genom att varje dag föra upp den skadades namn på listan över de närvarande. Även den skadades (utbetalda) lön bokförs. Formellt, trots hans frånvaro från arbetet, är arbetaren på sitt jobb och ingen olycka har inträffat.

Man kan undra över vilka motiv som styr läkaren som inte sjukskriver förrän arbetaren och förmannen diskuterat saken; vilka motiv som styr säkerhetsinspektören, som trots att han känner till olyckan vägrar att informera fabriks- eller gruvledningen; vilka motiv som

styr verkmästaren, som så glatt accepterar detta handlingssätt; och slutligen vilka motiv som styr den skadade själv som, när han ställs inför valet, i de allra flesta fall väljer förmannens ledighet.

Svaret är som följer: Om gruvan kan visa upp en låg olycksstatistik för året, och denna stämmer med arbetsolycksregistret, så får gruvdirektören, verkmästaren, säkerhetsinspektören och läkaren alla en bonus. Det är i nästan hela företagsledningens, skyddstjänstens och företagssjukvårdens intresse att så få olyckor som möjligt rapporteras. En hög olycksfallsfrekvens innebär att deras bonus minskas. Att gruvläkaren står på gruvans lönelista medför att läkarens lön är beroende av olycksfallsfrekvensen - ett förhållande som totalt förändrar läkarrollen. Den skadade är ofta lämnad utan några verkliga alternativ när han skall välja mellan "läkarens" och "förmannens" sjukledighet. Om han bestämmer sig för att dra fördel av "läkarens" sjukledighet är han enligt reglerna berättigad till 60% av sin lönegrad, som mest 170 zlotys, medan arbetarnas lön beräknas på ackord som ger 250-300 zlotys eller mer per dag. Arbetarnas materiella situation är ofta inte bra på grund av inflationen och på grund av att få av gruvarbetarnas hustrur har arbete. Stora familjer är vanligt och ansvaret för att passa barnen faller på modern. Därför kan arbetaren genom att ta officiell sjukledighet förlora tusentals zlotys.

Det kan tyckas att denna lösning är till fördel för både företagsledningen och den skadade. Så är emellertid inte fallet. Att på det här sättet dölja olyckor på ett nationellt plan, i hela gruvindustrin, och de sociala konsekvenserna av detta, är ett tecken på en permanent underinvestering i arbetarskydd och på en ökning av antalet handikappade och personer som lider av mindre skador. Vidare, om den skadade senare behöver ny läkarvård, så innebär det faktum att han tog "förmannens" sjukledighet att det inte finns några medicinska journaler utifrån vilka han kan kräva ersättning. I denna situation får den skadade reda sig själv och förtrösta sig på lån från sina grannar. Det tycks som om antalet skadade vars sår går upp efter några år ökar, för nästan alla tar "förmannens" sjukledighet. Domstolarna har avgivit otvetydiga domar som avvisar de skadades yrkanden i sådana här fall. För tillfället gör myndigheterna ingenting. Hur många måste invaliderna bli innan myndigheterna tar upp frågan till behandling? Gruvarbetarna säger att "du kan spotta blod, men kolet måste komma upp". Myndigheterna instämmer. Kol har sitt pris.

SÄKERHETSFÖRESKRIFTER EFTERLEVS INTE

Allt som räknas därnere är fart, disciplin och svett - svett som rinner ur gruvarbetarnas stövlar när skiftet är över. Du kan tjäna mycket pengar, men du kan också förlora din hälsa och till och med ditt liv. Efter ett sprängskott vid kolytan så efterlevs sällan den stipulerade halvtimmesväntan i gasfria gångar, fem minuter räcker. Gångarna vitmålas aldrig. Material släpps nedför ej säkrade stigningar och gruvarbetarna tvingas arbeta med sin verktyg i trånga utrymmen. Halten av koldioxid har inte kontrollerats. Gångar som är fulla av vatten men som inte används för transporter, dräneras inte, även om folk jobbar i dem. Regeln om sex timmars arbete i temperatur under 28°C efterlevs inte och föreskrifter om hur tunga föremål skall bäras struntas det i.

Planen måste följas, kol måste brytas, men detta kol har sitt pris.

VAD BLEV DET AV REVOLUTIONEN ?

Utvecklingen i Tjeckoslovakien och övriga stater i Östeuropa är helt beroende av Sovjetunionen. För att förstå utvecklingen i Östeuropa måste man därför också förstå vad det är som bestämmer utvecklingen i Sovjet. Nedanstående artikel försöker förklara hur vi ser på Sovjet och det politiskt/ekonomiska system som råder där.

Vid första världskrigets slut hände något i Ryssland, som tillförde världshistorien något kvalitativt nytt. En revolution!

"En kommunistisk diktatur upprättades" säger några.
"Proletariatets diktatur upprättades", "En arbetarstat bildades", "Socialismen infördes", säger andra.

Att det var en revolution i Ryssland 1917 står klart. Att den framgångsrikt störtade det gamla samhällets produktionsordning står också klart. Mindre klart står för många vad slags samhälle, vad slags produktionsätt som efterträdde det gamla, som år 1917 störtades i gruset.

För att kunna reda ut frågan om vilket produktionsätt som följde efter revolutionen 1917 - och vilket produktionsätt som råder i Ryssland/Sovjetunionen idag - fodras en viss orientering om vil-

ka produktionsätt/samhällssystem som har funnits i historien och som finns nu, och överhuvudtaget kan tänkas existera.

HISTORISK TILLBAKABLICK

I begynnelsen levde människan av sådant ätbart hon kunde finna i naturen i sin omgivning, av jakt och av fiske. Någon produktion förekom inte. Utan produktion kan det inte produceras någon merprodukt (=överskott) - och inte heller några samhällsklasser där den ena klassen lägger beslag på det överskott den andra producerat. Uppenbarligen var också kvinnorna männens jämlika, även om det rådde en uppdelning av arbetsuppgifterna.

Så småningom började boskapsskötsel och åkerbruk. Ägandet "uppfanns". Somliga äger mycket, somliga lite, somliga inget alls. En människa kan producera mer än hon äter upp. Det kan utnyttjas. Det lönar sig att hålla slavar. Klassamhället har tagit sin början. Denna utveckling kulminerade i Medelhavsområdet för c:a 2000 år sedan. Samhällena där kännetecknades av stark klassmässig och funktionell differentiering, en mycket liten härskande klass bestående av uteslutande män, en stor majoritet av slavar (kanske 3/4), kvinnans status totalt i botten, en ansevärd byråkrati, överregional handel, vetenskap, men ingen maskinell produktion.

I Nord-, Öst- och Mellaneuropa slapp vi

PROLETÄRER I ALLA LÄNDER - FÖRENA ER ?

att genomlida dessa slavsamhällen, "demokratins vagga" också kallade. Här härskade "barbariet". D.v.s. inga eller förhållandevis få trälar, en i det längsta förhållandevis svagt utbyggd stormansklass ovanför bönderna, kollektiva jordägardeformer. Och, förvånar sej den romerska historieskrivaren Tacitus (omkr. år 100): "Germanerna lyssnar på råd av sina kvinnor! (Inte klokt, va?) I gengäld åstadkoms det förstas heller varken några pyramider eller storstilade kejsardömen förrän denna "barbarepok" hade gått i graven.

Jag vill nu inte gå in på alla olika slags jordbrukarsamhällen - med jorden som främsta produktionsmedel - som har funnits i Europa undet tiden fram till industrialismens genombrott, (för att inte tala om Asien, Afrika...), det skulle föra för långt. Jag vill i stället fästa uppmärksamheten på den under senmedeltiden allt kraftigare framväxande handelskapitalismen. Italienska handelsstäder såsom Venezia och Genova, Det flandriska Brugge, Hansas Lübeck, huset Fugger i Augsburg, kolonialmakterna Portugal och Spanien, senare Holland och England. Här ackumulerades kapital, som var en förutsättning för den senare industriella kapitalismen. I Sverige skapades förutsättningarna för detta i och med att adeln övertog inflytandet över järnframställningen i Mellansverige från Hansan på 1600-talet. Dessförinnan hade detta kapital ackumulerats i Tyskland. Det borde också nämnas att Sverige i det närmaste hade monopol på järn och tidvis koppar i Europa ända till 1800, då England började använda sitt stenkolk. Tekniska framsteg, ett överskott på lantproletariat samt nämnda kapitalackumulation möjliggjorde för vissa länder inträdet i den nya industriella kapitalismen. I Sverige skedde dom avgörande förändringarna ungefär på 1870-talet. Då koncentrerades järnframställningen till ett fåtal platser, små ålderdomliga bruk försvann, järnvägar började byggas. Vid början av detta sekel hade denna omvandling ägt rum i länderna i norra, västra och mellersta Europa, slutligen också i Nordamerika och i Japan.

VARFÖR BLEV INTE RYSSLAND KAPITALISTISKT?

Före 1:a världskriget var Ryssland föga industrialiserat. På en befolkning av c:a 150 miljoner kom det bara högst 800.000 arbetare. Alltså drygt en halv procent. Kapitalet var till största delen utländskt. Däremot fanns ett stort lantproletariat.

Om man tittar på dom länder som är ledande i den kapitalistiska-imperialistiska världen under detta sekel, så märker man att i stort sett samma länder håller dessa positioner under hela perioden, nämligen USA, (Väst-)Tyskland,

Storbritannien, Frankrike, Japan, Italien och i någon mån Sverige och Benelux. Praktiskt taget hela den kapitalistiska världens maskin- och verktygsindustri och avancerad forskning finns koncentrerad till dessa länder. Spanien, Brasilien och Iran är typiska länder som "tillverkar på licens". Alla länder kan inte utvecklas till ledande kapitalistiska industriländer hur mycket dom än vill.

När det ryska förindustriella samhället nu gick sin upplösning till mötes, fanns det dels ytters lite inhemskt ackumulerat kapital, dels hade världens ledande kapitalistiska industriländer redan etablerat sej. Som råvaru- och halvfabrikatkälla och som marknad var Ryssland välkommet. Men som konkurrent var det ovälkommet - och oförmöget. Någon stark borgarklass av modernt kapitalistiskt snitt hade heller inte formerat sej intill 1917. Det gamla godsägarryssland var fallfärdigt, och hade praktiskt taget redan fallit ihop under kriget, men det fanns ingen modern kostym i passande format för den ryska kolossen. Därför låg det nära till hands att det stora Ryssland med en helt annan potential än Bulgarien eller Litauen sökte sej en annan och ditintills obrukad väg in i industrisamhället.

VARFÖR BLEV INTE RYSSLAND SOCIALISTISKT?

Oktoberrevolutionen 1917 kallas av många för "Den Socialistiska Revolutionen" (med stort R). I den allra största delen av vänstern (i allmänt borgerligt språkbruk också ju för övrigt) utgår man sedan från, att Sovjetunionen är socialistiskt efter 1917. På en del håll anses att så fortfarande är fallet (APK absolut, VPK i princip med vissa brasklappar). På andra håll anses att Sovjet först varit socialistiskt, men sedan beklagligt nog urartat av skilda orsaker, vid skilda tidpunkter och med skilda resultat som följd.

Den maoistiska versionen (här främst företrädd av SKP och KPMLr) fäster sej vid bortgången av en herre med stora svarta mustascher, vilket inträffade år 1953. Därefter fanns det ingen som var kapabel att föra sovjetsamhället vidare på en "riktig linje", vilket ledde till att det "började slå in på en kapitalistisk linje". Det är märkligt hur mycket det kan tillskrivas en enstaka person. Kan en tillbakagång från något man kallar för ett socialistiskt produktionsätt till ett kapitalistiskt ske steglöst, nästan omärkligt utan en rejäl kontrarevolution? Hur kunde dom i så fall före 1953 socialistiskt medvetna arbetarmassorna stillatigande svälja denna motgång? Det är frågor som vi nog aldrig lär kunna få några tillfredsställande svar på.

Artikeln fortsätter på sid. 5.

Foto: Lars Lidström

BIL & TRAKTOR ARBETARE

Sedan mer än två månader är arbetarna på Bil och Traktor i Boden ute i strejk för sina lönekrav. Man kräver ett påslag på 2-2:50. Arbetsdomstolen har två gånger beordrat arbetarna att återgå, men det har man struntat i.

BAKGRUNDEN

Bil och Traktor är ett företag som har fyra verkstäder för Volvo i norra Norrland. Företaget gick över till månadslön 1971. Men sen 1975 har arbetarnas löner blivit ungefär två kronor lägre än arbetarna på Bilprovningen och i Kronans verkstäder får.

Företaget gör också sitt bästa för att splittra arbetarna mot tjänstemännen. De tjänstemän som har liknande jobb som arbetarna får mer än fyra kronor mer.

För att komma ur den här situationen krävde arbetarna två kronor mer i timmen i lokalt påslag. Arbetsköparen svarade med att han var beredd att gå med på ett lokalt påslag utöver det centrala avtalet om arbetarna gick med på ett premielönssystem. Premien skulle fungera som ett slags gruppäckord där arbetarna skulle få 15% av varje sparad 100-lapp. Systemet har testats på verkstan i Luleå, och Bodenarbetarna var inte nöjda med resultatet. Oftast gav premien nästan ingenting alls, ibland upp till en 70 öre.

STREJKEN

För att sätta kraft bakom orden gick man ut i strejk den 1 juni, men återgick den 5 då det verkade som företaget mjuknat. Men de efterföljande förhandlingarna gav inget och den 15 juni blåstes strejken igång på nytt. Arbetarna har inte bildat någon speciell strejkkommitté eftersom man inte är så många (41 st) och eftersom man inte vill att några skall råka ut för repressalier efter strejken. Man "vill att alla skall agera". Istället har man regelbundna strejkmöten.

Istället för att ha en strejkkommitté har man valt en stödkommitté som skall samordna stödarbetet. Till kommittén har valts folk underifrån inom företags olika avdelningar.

ARBETSDOMSTOLEN

Arbetsköparen stämde de strejkande inför Arbetsdomstolen, AD. Han krävde ett skadestånd på 500 kr. AD förklarade den 28 juni att strejken var olaglig och beordrade arbetarna att återgå. Bötesbeloppet skulle bestämmas vid en senare förhandling.

Men Bil och Traktorarbetarna struntade i AD:s dom och därför krävde Bil och

Traktor nu istället 1200 kr i skadestånd. Detta är det högsta belopp som arbetsköparna hittills begärt i skadestånd.

I den andra AD-domen (den 4 augusti) dömdes arbetarna till 400 kr i skadestånd plus rättegångskostnader på 322 kr. Domen, som är dubbelt så hög som den gamla 200-kronorsgränsen, blev så hård för att AD ansåg att strejken var "särskilt allvarlig och anmärkningsvärd" på grund av tre faktorer: att strejken återupptagits efter återgången, att strejken är så långvarig och att arbetarna trotsat AD:s order.

LO:s och TCO:s representanter i AD-tåg dock att 300 kr var ett rimligt straff. De motiverade det med "arbitrarisk skadestånd". Detta är första gången som AD:s fackliga ledamöter begärt högre skadestånd än den gamla 200-kronorsgränsen.

Taket på 200 kr försvann när MBL antogs av riksdagen 1971. Med MBL:s hjälp fick de tre borgerliga partierna igenom detta förslag. Socialdemokraterna har sagt att man skall återinföra den gamla 200-kronorsgränsen när man kommer i regeringssällning. Men nu gäller alltså ingen begränsning av strejkböterna och där följer herrar socialdemokrater och borgerliga. MBL och dömda svarare brott för mer än 200 kr. Detta är en socialdemokratiska rättsaxel att i sin praktiska politik alltid följa gällande lagar.

STREJKBRYTER

För att stoppa strejken skulle utföras en del reparationer på Bil och Traktor. Men det var inte tillräckligt till andra verkstäder - med andra ord strejkbryteri. Kronans huvudvagnar repareras nu under strejken hos Engström & Nilsson. Andra firmor som övertagit en del av Bil och Traktors arbete är Björklunds Kårosen, Böjns bilreparations samt Hells och Gulltappan. Men detta strejkbryteri är inte det bästa.

Arbetarna på Bil och Traktor övriga verkstäder har inte vägrat att betala sig med jobb från Bodenverkskstan. På grund av MBL tvingas fackklubben i Boden att arbeta, och dess arbete kan fungera som ett strejkbryteri om klubbstyrelsens närvaro på arbetsplatsen medför att företaget och kunderna får en del reparationer gjorda.

De strejkande anser att företaget brutit mot MBL när det fört över arbete från Bodenverkskstan till andra verkstäder. För att förhindra att man skulle

kunna dömas för ett eventuellt brott mot MBL har Bil och Traktor nu begärt MBL-förhandlingar med facket om att flytta över en del reparationer till andra verkstäder. Så nu skall fackklubben alltså med hjälp av paragrafer i MBL försöka förhindra att företaget organiserar olagligt strejkbryteri mot en strejk, som enligt samma lag är olaglig. Detta om något kommer att bli invecklade förhandlingar för att komma fram till vad lagparagrafernas verklig innebär.

FÖRHANDLINGAR

De strejkande räknar med att strejken blir lång. Företaget, med Motorbranschens Arbetslivsorganisation (MAF) och SAF i ryggen, vägrar att gå med på de strejkandes krav. MAF:s direktör är även direktör på Bil och Traktor och SAF har i företaget skadestånd eftersom det genomdrivs SAF:s politik. Företagsledningen hänvisar till arbetarna i Luleåverkskstan som gått med på premielönen.

Fackklubben i Boden förhandlar för de strejkandes krav. SAF har ju som policy att inte förhandla under vilka strejk, så för att få ett avtal färdigt är arbetarna tvungna att återuppta arbetet under två timmar, den tid det tar att skriva ut avtalet och underteckna det. Men är det inte klart då så återupptas strejken.

Vid förhandlingar mellan företaget och fackklubben den 14 augusti kom man fram till att facket skulle göra en undersökning av hur lönerna låg på andra bilverkstäder runt omkring. Men undersökningen skulle enbart omfatta de verkstäder som var anslutna till MAF. Så om MAF lyckats hålla lönerna nere på de andra verkstäderna så skall Bodenarbetarna tvingas acceptera Bil och Traktors syn.

Även till detta så har de strejkande nekats förföljelsen skall göras med Bilprovningens och Kronans verkstäders löner. Något annat kommer ej att accepteras.

Samma dag som AD förkunnade sin dom skickade företaget följande brev till arbetarna:

Arbetsdomstolen har idag fredagen den 4 augusti 1978 bekräftat genom dom att den strejk Du deltar i är olaglig och avtalsstridig.

Domstolen alade samtidigt Dig och samtliga övriga strejkande att omedelbart återgå i arbete.

Som Du väl känner till, har även din fackliga organisation Svenska Metall-

industriarbetareförbundet fördömt strejken som olaglig.

Strejken innebär att Du ställer dig vid sidan av lagen.

Vi ber Dig noga tänka över situationen och inte fatta något överilrat beslut som gör att vi inte längre kan ta något ansvar för Din anställningstrygghet.

Vi förväntar oss därför att se Dig åter i arbete på måndag morgon."

De strejkande gav förstas inte efter för hotet och företaget vågade inte avskeda dem.

EN VIKTIG STREJK

Av flera orsaker är detta en viktig strejk. För det första har Bodenarbetarna gått i bräschen för kampen mot SAF-LO:s lönestopp. Som en av de strejkande sa utanför Arbetsdomstolen den 26 juli: "En seger för oss är en seger för alla arbetare och tjänstemän. Det skulle innebära att vi bryter SAF:s lönestopp som LO backat under."

Detta lönestopp har centralbyråkraterna formulerat så listigt som att SAF-LO-avtalet skall vara "normgivande" för de lokala förhandlingarna. LO-byråkraterna försöker nu se ut som om de lurats av en falskspelare, samtidigt som SAF kräver in skadestånd från de SAF-företag som bryter mot "normen".

För det andra har de även tagit kamp för löneformen. De har vägrat att gå med på någon slags premie- eller ackordslön. "Det vore ju att återgå till sextioalet" som en av de strejkande säger.

Krav och kamp som lyckas förändra löneformen är av betydligt mera varaktig karaktär än enbart lönehöjningar, som åts upp av inflationen. Detta har både arbetarna och arbetsköparna insett. Därför försöker SAF att som "plåster" på sårn efter det dåliga avtalet erbjuda lönehöjningar i form av ackord eller premielön. (Pullmax AB har i de lokala förhandlingarna krävt en återgång till ackord.) Även i denna fråga bjuder Bil och Traktorarbetarna SAF spetsen.

För det tredje har strejken två gånger trotsat Arbetsdomstolen. Det finns därför risk att den på nytt tas upp för att dömas av Sveriges Riksrätt.

Bil och Traktorarbetarna pekar på den enda framkomliga vägen att ta kamp mot klasslagstiftningen - att helt enkelt trotsa den. Sossarnas linje att följa lagarna tills de kan förändra dem leder

FACKET MOT KAMPEN

Motsättningarna mellan arbetarna på Bil och Traktors olika verkstäder (det var ju bara Bodenarbetarna som med en strejk motsatte sig företagets bud) har lett till att klubbordföranden i Luleåverksstan den 13 augusti skrev ett offentligt brev till sina arbetskamrater i Boden. I brevet uppmanade han Bodenarbetarna att sluta smutskasta Luleåarbetarna.

Vi återger här brevet eftersom det så klart och tydligt visar på hur den socialdemokratiska fackliga politiken leder till uppgivenhet inför makten och en rädsla för kampen och konfrontationen.

"STREJKANDE BILARBETARE, TÄNK EFTER FÖRST.

Nu tycker jag det får vara nog med smutskastning på bilarbetare hos Bil & Traktor i Luleå från de strejkande i Boden. Allmänheten börjar fundera över vad bilarbetare är för slags människor.

Jag tycker man skall hålla sig till sanningen och inte sprida en massa svammel som en del gör.

1967 började vi förhandla om fasta lö-

ner för lastbilsmekaniker på Bil & Traktor i Luleå. Den 16 juni 1970 träffade vi ett av de första avtalen om fasta löner för bilmekaniker i landet. Då fick vi höra från bilmekaniker runt om att vi inte var riktigt kloka som slutade med ackord.

I år har vi ett premielönesystem på prov på personbilsverkstaden som har en rörlig del på 2-5 %. Och det är inte individuellt.

Då är vi inte heller riktigt kloka. Men tiden får väl visa vem som har rätt.

Vi är inte förespråkare av ackord, men det är stor skillnad mellan ackord- och premielön, det tycker jag ni bör veta.

Sen klagas det över att vi i Luleå inte stöder strejken.

Den 16 juni började en strejk i Luleå med krav på högre lön och det var en direkt stödåtgärd till Bodenkraven, men det begrep inte de strejkande i Boden.

Vi blev istället utskällda i både radio och TV om vilka strejkbrytare vi är, hur osolidariska vi kan vara. Men det är bara så att vi inte kan neka att gö-

ra jobb som kunder kommer med även om de kommer från andra Bil & Traktor-verkstäder. Var och en får avgöra om han ska säga nej till en del jobb. Att göra det kallas för arbetsvägran och kan få samma följder som en strejk.

Efter all utskällning kommer Ni till oss och vill ha stöd. Ni frågar några av oss - sedan går Ni till massmedia och säger att Ni inte får komma in på Bil & Traktor i Luleå. Det är lögn.

Vet ni egentligen mot vem Ni strejkar. Det är inte enbart Bil & Traktor utan även mot SAF och den åtstramningspolitik som förs i landet. Det bör Ni tänka på.

Har Ni tänkt på hur Ni ska ha det framöver - i vinter.

Det finns flera verkstäder runt om i fyrkanten som jagar jobb. Risken är att Bil & Traktor stänger verkstaden i Boden som en följd därav.

Jag hoppas att de som försöker splittra facket inte ska lyckas utan att Ni andra bilarbetare är på Er vakt. Och att Ni tänker på hur Ni ska lösa problemen innan det är försent. Jag vet att vi bilarbetare har haft en sämre

ställda inom Bil & Traktorkoncernen. Dom kommer ju att få samma lön som vi."

Om påståendet att det inte går att vägra utföra arbete från Boden säger de att: "Det är ingen arbetsvägran om de vägrar laga 'våra' bilar. Jag tycker dom ska hänvisa till MBL. Det har nämligen inte varit några MBL-förhandlingar om överföringar av jobb härifrån Boden till Luleå. Och så länge det inte varit några sådana så är det företagsledningen som bryter mot lagarna på arbetsmarknaden."

Angående Luleåarbetarnas strejk den 16 juni säger de två: "Vi är mycket tack-samma för deras agerande den 16 juni. Men hade dom fortsatt så hade den här strejken varit över för länge sedan."

Risken att Bodenverkstan läggs ned uppfattar de som liten: "Eftersom hela plåt- och lackeringsverkstaden ligger i Boden går nog hela koncernen omkull om det blir fråga om nedläggning i Boden. Men risken för det finns nog knappast eftersom företaget får ersättning från SAF för allt dom förlorar. Och är det så att företaget går omkull tar någon annan över. Striden står mellan oss och SAF:s direktiv till Motorbranschens arbetsgivarförbund och dess vidareköpp-

TARNA VISAR VÄGEN

bara till att människor uppfattar dem som riktiga och att de bör följas.

För det fjärde så bryter denna strejkraden av kortvariga strejker som främst varit påtryckningar på företaget att gå med på fackets krav. Man har gått ut i strejk för att visa både företaget och fackklubben att den har en enig och kampvillig klubb bakom sig. Även om inte klubben vill att man skall strejka så gör man det ändå.

Bil och traktorarbetarna har gått ett steg längre. Genom att inte återgå när man visat sin styrka har man överspelat de normala fackliga kanalerna. Arbetarna har tillgripit sig initiativet från fackklubben och den tvingas agera efter de ramar som strejken ställer, istället för tvärtom.

Detta är den självständiga kampens logik!

Slutligen så är de strejkande orubbliga. De vägrar att återuppta arbetet med mindre än att deras krav tillgodosätts. De vägrar att kompromissa för att få igång förhandlingar.

SOLIDARITETSARBETET

De strejkandes stödkommitté har antagit direktiv för hur stödarbetet skall organiseras. Se ruta härintill. Det är tre saker som solidaritetsarbetet främst gäller: pengar till strejkkassan, påtryckningar på AD samt opinionsarbete mot MBL-paragraferna om obegränsade strejkböter. Solidaritetsarbetet skall organiseras på två "fronter": en som består av självständiga solidaritetskommittéer för pengainsamlandet, och en som består av fackliga organisationer, som på grund av klasslagstiftningen i MBL, förhindras att samla in pengar så länge strejken pågår.

Denna strejk kan bara leda till seger om de strejkande får ett ordentligt stöd från arbetarklassen. De strejkande behöver allt stöd de kan få - från solidaritetsuttalanden till pengar. Hitills har 180.000 kr samlats in, men nästan alla pengarna är redan utdelade.

För att klara av strejken behöver strejkkassan fyllas på med minst 15.000 kr i veckan. Detta skall räcka till att betala strejkböterna och strejkunderstödet, 50 kr per dag. Det är inte speciellt mycket, det är minst hälften av vad man får ut efter skatt då man jobbar. Så Bodenarbetarna är verkligen förtjänta av ett omfattande solidaritetsarbete.

Under semestertiden har insamlingarna inte gått särskilt bra, men nu när

semestrarna är över så märks det i strejkkassan. Solidaritetsarbetet har tagit ny fart.

KLASSLAGARNA

Slutligen vill jag bara ta upp en kritisk punkt. Och det är att jag anser det vara fel av stödkommittén att i sitt direktiv enbart ta upp frågan om de obegränsade strejkböterna enligt MBL. Även om strejkböterna är det tydligaste uttrycket för klasslagstiftningen, så borde opinionsarbetet mot dessa lagar rikta sig mot alla klasslagarna - från Lagen om kollektivavtal och arbetsdomstol till Lagen om anställningstrygghet och Medbestämmandelagen. Dessa lagar olagligförklarar strejker under kollektivavtalsperioder och de ger arbetsköparen rätt att avskeda arbetare som strejkar vilt eller stör den ordinarie fackliga verksamheten.

Endast ett kraftfullt stöd kan hjälpa Bil och Traktorarbetarna till seger!

GL

löneutveckling än statliga, SIF-are, med flera de senaste åren, så att vi nu har ett sämre löneläge.

Det är frågor som måste tas upp på högsta nivå här i landet. Vilken sektor som ska vara lönebildande. Sedan tycker jag att de som uttalar sig offentligt och till massmedia i fortsättningen ska ta reda på vad som är fakta och inte komma med falska uppgifter. Det lönar sig inte.

Bengt Pettersson"

I en intervju i Norrbottenskuriren besvarar de strejkandes talesmän, Jörgen Lång och Allan Sundberg, anklagelserna:

"Vi har inte ägnat oss åt smutskastning, men vi tycker att dom ska ställa upp på våra krav. Den kamp vi för, för att få högre lön, gäller ju även de andra an-

ling till Bil & Traktor. Och företagets chef Henrik Lindström är ordförande i den senare organisationen."

Till sist säger Allan: "Jag tycker det är i högsta grad osolidariskt av honom (att skicka brevet). Om han inte vill stödja oss är en sak, men för den skull behöver han inte stjälpa oss. Som jobbare borde han inte göra ett uttalande som kunde komma från företagsledningen. Det vi kämpar för gäller ju lika mycket för honom som för oss. Bengt Pettersson har tydligen ändrat uppfattning om premielönen. Tidigare har han uttalat sig emot den löneformen." "Vi kan inte begripa att en grupp här i landet - vi som arbetar - ska ha en särskild press på oss. Egentligen borde det förbjudas i lag att ha ackord för de som jobbar med bilar, inte minst ur säkerhetssynpunkt."

Stöd BIL & TRAKTOR ARBETARNA 43 20 008-8 PG 13

STREJKSTÖDSDIREKTIV

Solidaritetsarbetet gäller tre saker. Dels direkt ekonomiskt stöd till den pågående strejken - och det är den viktigaste frågan nu! - dels arbete för att tvinga Arbetsdomstolen att inte döma till skadestånd (och om man gör det så måste pengar samlas till att betala dessa) samt det viktiga arbetet för att få bort bestämmelserna om de obegränsade strejkskadestånden ur MBL.

Dessa tre frågor är avgörande för solidaritetsarbete med oss.

Eftersom MBL förbjuder fackliga organisationer att stödja en pågående så kallad vild strejk måste arbetet organiseras på två "fronter".

För att få in pengar till pågående strejk måste stödkommittéer byggas på enskilda personer byggas upp på arbetsplatser och i bostadsområden. Dessa kommittéer ska samla in pengar på våra insamlingslistor eller bössor med våra maggördlar. Det direkta strejkstödsarbetet är dessa kommittéers huvuduppgift, samt att sprida vårt upprop.

Den andra "fronten" måste byggas upp av fackliga organisationer. Uppgiften för den fronten som ju inte får stödja vår pågående strejk måste bli att samla

opinionen för att vi inte ska dömas. När domarna kommer måste den "fronten" samla in pengar för att betala våra skadestånd. Det finns inget hinder i MBL för facket att samla in pengar till en avslutad strejk där arbetarna dömts till skadestånd.

Samtidigt måste en bred facklig opinion byggas för att få bort bestämmelserna om de obegränsade strejkskadestånden ur MBL. Det är nu det arbetet måste dras igång, eftersom riksdagen i höst ska behandla en motion från socialdemokraterna som kräver en återgång till den gamla 200-kronorsgränsen.

Även om vår uppfattning är den att inga strejkskadestånd överhuvudtaget skall kunna dömas ut måste en bred enig opinion byggas för detta krav.

Skälen härför är enkla: Vi måste ena oss om det vi har gemensamt. Ingen kan tycka att det är bättre med obegränsade skadestånd än den gamla gränsen på 200 kronor. Och vi måste passa på tillfället att det nu ligger en motion i riksdagen och få bort bestämmelsen om obegränsade skadestånd. Det är värre för oss att dömas till 1200 kronor än just 200 kronor.

De fackliga organisationer som idag kräver ett totalt slopande av alla skadestånd för strejk ska naturligtvis fortsätta att göra det.

Men vi önskar att ni också ska uttala ert stöd åt det arbete som vi nu försöker bygga upp för att nu få bort bestämmelserna om de obegränsade strejkskadestånden.

De kommittéer som byggs upp av enskilda för att stödja pågående strejk ska också arbeta med de frågor som den fackliga "fronten" gör. Dvs. samla in pengar till våra eventuella skadestånd och arbeta för att riksdagen ska ta socialdemokraternas motion.

För ytterligare information och för beställning av vårt material - var god kontakta:

Bil och Traktorarbetarna i Boden c/o Jörgen Lång
Kälrotsvägen 14, 961 00 BODEN
tel. 0921 - 722 40
postgiro 43 20 008 - 8

För Bil och Traktorarbetarna
Allan Sundberg Jörgen Lång

MULLVADEN

och Aftonbladet hajar

Mullvaden, är, det vet nog de flesta, ett kvarter på Söder i Stockholm. Fyra av husen där är ockuperade sedan förra hösten, för att förhindra rivning. Det är Krummakargatan 6, 8, 10 och 12.

När denna artikel skrivs (20 aug) finns det risk att polisen stormar stället när som helst.

Eftersom detta nummer av AM ska säljas fram till mitten av oktober, så vet vi inte om husen överhuvudtaget står kvar, när du läser denna artikel.

Vi kan bara uppmana dig att följa med utvecklingen i dagspressen, och att stödja mullvaden så gott det går. Bor du i Stockholm, kan du besöka Mullvaden och t ex skriva upp dig på telefonkedjan, som kommer att användas för att dra dit sympatisörer om eller när polisen kommer.

AFTONBLADET BEDRIVER

MULLVADSARBETE

Aftonbladet säger den 2 aug., i en ledare som är något av det vidrigaste jag någonsin läst, att Mullvaden, "...det handlar om att några ungdomar ryckt ut från Lidingö och andra burgna miljöer, dragit till sig en del arbetslösa och bostadslösa sympatisörer och bosatt sig i några förfallna hus från slutet av 1800-talet under mottot "stoppa rivningsraseriet."

Aftonbladet får det att framstå som om Mullvaden leds av borgarklassbarn och spår på de fördommar som finns i delar av arbetarklassen att arbetslösa bara är drägg som inte kan ha några gemensamma intressen med "arbetarrörelsen".

Ockupanterna på Mullvaden är ingen proletär rörelse, det är riktigt. Det är en brokig samling av folk med mellan-

skiktsjobb, arbetare, arbetslösa och socialt utslagna. Det finns också några borgarbarn där, men det är inte de som dominerar eller leder Mullvaden.

De hus som nu är ockuperade var för ett år sen väldigt förfallna, och stod under aktivt rivningshot. Ägarna, Svenska Bostäder började montera bort elmätare och element trots att det fortfarande fanns hyresgäster kvar. Husen var dessutom tillhåll för många heroinister, andra grava narkomaner och alkoholister som bodde i de övergivna lägenheterna.

Hyresgästerna bad om hjälp från vänner och bekanta, och så kom ockupationen igång. Kraven som sen formulerades, går ut på att husen ska renoveras så att de ursprungliga hyresgästerna kan bo kvar. Man har en egen plan och kostnadsberäkning, som bygger på många gemensamma utrymmen.

Men man har också ockuperat husen för att väcka opinion för att kunna stoppa den utveckling som pågår i Stockholm, att Söder, som varit en arbetarstadsdel, alltmer töms på sin ursprungliga befolkning. Utvecklingen är den att arbetarna flyttas till förorterna, och innerstan rivs eller lyxsaneras och blir till kontorskomplex eller lägenheter för överklassen.

Bostadsföretagen låter husen förfalla i väntan på rivningstillstånd, och husen fylls av yngre människor som bor på rivningskontrakt. Det är ofta studerande eller lägre mellanskikt, men också många arbetare. Med denna situation har följt en mängd hyreskampskommittéer över Söder och hela innerstaden.

Jag ska inte tala mycket mer om varför man ockuperar husen. Det handlar om att man ser sin hemmiljö förstöras av kapital och politiker i skön förening. Kraften som man inte rå på om man inte tar i rejält. Det är en självklarhet att stödja ockupationen av Mullvaden, även om det finns några Lidingötyper där. Aftonbladet kan ta sig i häcken, för deras ideal har ingenting med frihet att göra. Dom går den kapitalistiska utvecklingens intressen tillhanda när dom smutskastar Mullvadsockupanterna och sprider fördomar som dom gör. Dom visar samma människoförakt för initiativ nerifrån, från maktlösa människor, som dom

visade mot gruvarbetarna och andra under det vilda strejkuppsvinget 1970. Fy fan för Aftonbladet!

"RÅDSDEMOKRATIN"

På Mullvaden finns något som på många sätt liknar en demokratisk rådsorganisation.

Allt som rör alla ockupanterna (som är omkring 100 beslutas på stormöten, som hålls en gång i veckan. Det som berör invånarna i varje enskilt hus beslutas av husmötena, dit alla i huset får komma. Både husmötena och stormötena utser sen arbetsgrupper för att få olika saker gjorda. Detta är alltså den demokratiska ramen. För att detta ska fungera i praktiken, så fordras det att alla ockupanter verkligen deltar i beslutsfattandet. Och för att det ska vara så, måste ockupationen, boendet och livet organiseras så, att alla verkligen har anledning till att delta. Detta är inte så lätt, när alla människor har mer eller mindre inpräntat i sig att lyda auktoriteter och underordna sig och låta andra sköta besluten.

På Mullvaden har man ändå kommit ganska långt. En stor orsak till detta är att det yttre hotet, om polisstormning och rivning svetsat samman ockupanterna och gett en verklig känsla för kollektivet. En annan är att man verkligen gått in för att aktivera varandra.

På varje stormöte utser man två stycken som ska förbereda nästa stormöte. Det är två olika varje gång, så praktiskt taget alla har varit med om det.

På husmötena utses varje vecka 1 person per dag att ha hand om middagsmaten. Eftersom det är fyra hus blir det alltså fyra personer som lagar middagen varje dag. Middagen lagas gemensamt för alla fyra husen och äts på bakgården. Alla tar sin tallrik, betalar 5 kronor och sätter sig vid ett långt bord. Det blir ständigt nya kombinationer av människor, det kan bli fyra mästarkockar eller fyra fullständiga analfabeter på matlagning. För säkerhets skull har man målat några recept på köksväggen. Men matlagningen är en sån sak som man lär sig mycket av, lär sig samarbeta och lär sig fungera i, och verka aktivt i ett kollektiv av.

Vidare har man roterande vakt-schema på nätterna. 8 personer håller vakt hela natten i tre pass. Så varje husmöte får utse två personer för varje vaktpass, d.v.s sex personer per natt från varje hus. Sista passet gör dessutom frukost åt alla husen. Vaktgänget kontrollerar vilka som ska släppas in, att det inte blir för mycket bråk, samt naturligtvis kunna larma om polisen kommer. Sen finns det massor av arbetsgrupper, för att skaffa ved, ordna försvaret, matinköp, snutförhandlingar mm. Rotationen av folk i arbetsgrupperna varierar. All den här roterande aktiviteten är väldigt arbetskrävande, främst vakthållningen på nätterna, speciellt om man dessutom har ett arbete att sköta. Å andra sidan är den djävligt nyttig för

I de flesta vilda strejker i Sverige kan man se ett mönster i organisationen: stormöten där man väljer strejkkommittéer. I andra länder, där arbetarkampen varit mer militant, har vi fått se arbetarna organisera ockupationskommittéer, försvarsorganisationer och arbetarråd. I maj 1968 organiserade t ex arbetarna i Nantes i Frankrike själva all verksamhet i staden själva.

De flesta sådana här arbetarnas massaktioner brukar tyna bort efter ett tag, ofta nog genom att man litat på det ena eller andra partiet, politikerna eller fackföreningsledarna. Aktionerna kan också upphöra för att de slås ned av polis eller militär, eller för att man fått igenom begränsade krav, och låtit sig nöja med det.

Vi menar att denna självständiga kamp, underifrån skapade och uppbyggda, utgör grogrunden för revolutionen och för skapandet av ett nytt socialistiskt samhälle. Själva arbetarnas maktövertagande över samhället kanske ligger långt fram i tiden, jag har ingen

tidtabell för det. Men ändå vill jag påstå, att revolutionen finns här och nu. Den finns i form av små frön överallt, små korta vilda strejker, självständigt organiserade maskningar, om så bara för 10 öre mer i timmen eller vad som helst. Överallt där människor handlar kollektivt för sina intressen, finns förutsättningar för att gå vidare. Ett socialistiskt medvetande formas i kamp. Och man kan också få sig små glimtar av "hur det skulle kunna vara", vad socialismen kan innebära.

En av de viktigaste sakerna för oss att göra är att sprida erfarenheter och analyser från alla sorters progressiv kollektiv kamp. På arbetsplatser, bostadsområden, skolor etc. Så kan man bli inspirerad, uppmuntrad och kanske lite klyftigare inför kommande kamptillfällen.

Det är ur denna synvinkel jag tänkte ta upp frikvarteret Mullvaden i Stockholm. Det händer viktiga saker där, som vi inte får tappa bort.

LEVER ingenting

dom som är arbetslösa och dom utslagna som bor kvar sen ockupationens början, genom att man hålls sysselsatt med nåt meningsfullt och inte hamnar så "utanför" som man annars gör. All aktiviteten tillsammans gör att man får större anledning att gå på möten och intressera sig för beslutsfattandet. Mötena är också oftast välbesökta. Systemet har efterhand börjat fungera så smidigt att man alltmer sällan behöver utse arbetsgrupper. Istället bestämmer stormötet datum för när skilda saker ska fixas, sen sätter man upp lappar i trappuppgångarna med datumen och sen är det fixat. Men visst finns det

problem med att vissa dominerar, vissa gör mer än andra o.s.v. Någon idyll kan man inte säga att det är. En bieffekt av kampen och samvaron har blivit att behovet av konsumtion minskat hos många. Det händer så mycket på Mullvaden att man inte behöver köpa sin fritid alls på samma sätt som tidigare. Många har börjat strunta om kläderna är lite trasiga och går omkring klädda lite hur som helst. Annars tänker ju de flesta människor mer eller mindre på att klä sig så man inte stöter sig med andra.

Vad jag vill ha sagt med det här är att kollektiv kamp och kollektiv samvaro kan verka frigörande på många plan.

Flera säger också att relationerna mellan killar och tjejer har förändrats under ockupationen. Att just könsrollerna kommit långt i bakgrunden och att man istället möter varandra som likvärdiga människor, eftersom arbetet i kåkarna är så pass gemensamt. Flera

killar har faktiskt känt problem med att tjejerna på Mullvaden är så aktiva. De har haft svårt att veta hur de ska behandla tjejer som är dem jämlika.

På Mullvaden slås jag av hur mycket det verkar vara på gång hela tiden. Musikgrupper, sång och musik, möten, arbetsfester och allt möjligt. Det verkar vara mycket fantasi och skaparglädje igång i de flesta saker som sker på Mullvaden. Kulturen har i mångt och mycket blivit en del av arbetet. De demonstrationer som hållits har också varit fulla av roliga upptåg, teater-sketcher mitt i demonstrationståget, lastbilar med lyftkranar svänger hotfullt osv.

Det finns givetvis negativa saker med Mullvaden också, och en del av deras

politik måste kritiseras. Men vad jag vill ha fram är just vilken kraft, och vilken framtid, det finns i en kollektiv kamp och i ett kollektiviserande av boendet.

En av de saker som syns mest på Mullvaden är drogproblemen. När ockupationen började fanns det 15-20 grova narkomaner och alkoholister i husen. Efterhand har en del av dem flyttat, några har lagt av med knarket, mycket på grund av gemenskapen bland ockupanterna, men fortfarande är det mycket bråk på Mullvaden. Ofta oväsen på nätterna och mycket supande och brassrökande på gården. (Brass=Stockholmskt inneord för hasch.) Många, bl.a. jag, tycker att det är djävligt jobbigt, men det har varit svårt att göra nåt åt det. Man har förbjudit

Med anledning av ett studiebesök i vintras...

försäljning av narkotika och försöker hindra att utomstående kommer dit enbart för att berusa sig. Men det finns många olika uppfattningar bland ockupanterna.

Det finns en stor del pacifister på Mullvaden, som har inverkat på deras politik rätt mycket. På Mullvaden har man ett sinnrikt försvarssystem baserat på icke-våld. Men jag är övertygad om att försvaret kunde göras effektivare om man var öppen för att använda mer militanta metoder. Vi tar ställning mot klassamhället och det förtryck som följer på det, och för de metoder som

gynnar krossandet av förtrycket och klassamhället.

Hur som helst. Det avgörande är inte främst försvaret inne i husen. Det viktigaste är om man kan arbeta fram en så kraftig opinion för Mullvaden, så att ingen vågar ta ansvaret för en polisstormning och om inte det går, organisera en så stor och effektiv telefonkedja och övriga försvarsförberedelser och aktioner, att man kan stoppa rivningen av Mullvaden precis som fällningen av almarna.

Det gäller alltså att överlag öka stödet för ockupationen. På Söder har man ett stort stöd redan nu, och mycket av den övriga hyreskampen på Söder kommer att ta intryck av resultaten på Mullvaden.

Som jag tidigare sagt: när du läser den här artikeln kanske Krummakargatan 6, 8, 10 och 12 inte finns längre. Men vi ska jobba för det, och även om vi förlorar, så ska erfarenheterna leva vidare och vara med och lägga grunden för kommande segrar.

Mullvaden ger små glimtar av hur det skulle kunna vara, och dom ska vi aldrig glömma!

Marke

Rådsmakts redaktion laddar upp

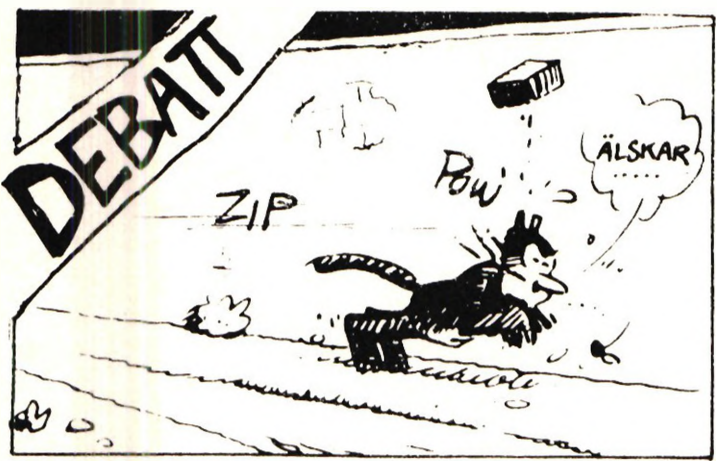

inför det nya numret. Ja, faktiskt - nr 11 av Förbundet Arbetarmakts teoretiska organ är på väg. Förseurat, ja, men den som väntar på nåt gott.... Så huka dig ner, och rusa genast iväg till posten och prenumerera! Bara 30 spänn. För 4 nummer. Och postgirot är 87 99 69-4. Yeah!

Har du inget schysst att läsa i väntan på nr 11?

Ta då och beställ nåt av de gamla numren:

nr 1-2 6:- (nytryck)
nr 8 5:-
nr 9-10 10:-

FÖR EN PROLETÄR KVINNOSYN

Svårigheterna har varit stora inom vänstern att utveckla en proletär analys av kvinnans ställning i det kapitalistiska samhället och framförallt att utveckla en strategi för kvinnokampen. En av orsakerna till detta är att de kvinnor som på senare år drivit kvinnokampen såväl utom som inom de etablerade vänsterorganisationerna, är kvinnor med medelklass- eller överklassbakgrund.

Men en av de *grundläggande* orsakerna till dessa svårigheter och felaktiga analyser är vänsterns uppfattning av - och i vissa fall förnekande av - den härskande ideologins betydelse för vår uppfostning till löneslavar. Vi skall här diskutera några av felaktigheterna i "vänsterns" kvinnosyn, med utgångspunkt från KAF:s pamflett "socialism och feminism" samt skolningsbilagan i Internationalen nr 22, Kvinnan och krisen. Vi väljer KAF för att vi tycker att de är representativa för "vänsterns" misstag i kvinnofrågan samtidigt som KAF är en av de organisationer som ägnat frågan mest uppmärksamhet.

Den kroniska underlägsenhetskänsla som de allra flesta kvinnor har att kämpa med är knutet till den psykosexuella utvecklingen. Den lilla tjejen upptäcker att hennes brorsa har nänting som

inte råd med att vara rädda om sin fysiska hälsa. Deras kroppar är liktydigt med deras arbetskraft. Men den borgerliga kvinnorörelsen har aldrig haft något behov av att kämpa för ett skydd för kvinnornas fysiska förslitning. Självklart eftersom man inom medel- och överklassen aldrig haft problem med det och alltid haft resurser att anställa hembiträden eller barnsköterskor. Det är de proletära kvinnorna som främst drabbats och fortfarande drabbas av tungt fysiskt arbete och av miljöfarliga arbetsplatser. De kvinnoorganisationer som finns idag - utom möjligen Arbetets Kvinnor - präglas av en borgerlig kvinnosyn. Trots att man som t ex Grupp 8 har socialismen på sitt program har dessa mellanskiktssdominerade grupper aldrig lyckats få med arbetarkvinnor i sitt arbete. Det är ju inte så konstigt eftersom man inte lyckats frigöra sig från ett borgerligt kvinnomedvetande. Med borgerligt kvinnomedvetande menar vi en kvinnosyn som *utgår* från könskampen i stället för att utgå från en *solidaritet* mellan manliga och kvinnliga arbetare och som dessutom är klassbunden till medel- och överklassens ekonomiska villkor. Detta gör att den är oförmögen att i grunden förstå arbetarkvinnornas situation.

KAF kritiserar med rätta de manschauvinistiska elementen inom vänstern som tar feministiska uppfattningar till intäkt för att slippa ta i tu med kvinnofrågan. Men när KAF avfärdar "mansrörelsen" eftersom den inte har någon antikapitalistisk dynamik, underskattar man det ideologiska förtryckets betydelse igen. Den stalinistiska mansbilden, den muskelstarke stålmannen, Stachanovich, hade naturligtvis sin grund i de materiella betingelserna, men fick sitt fäste tack vare det eftersläpande ideologiska förtrycket.

Artikeln om kvinnan och krisen i nr 22 av Internationalen innehåller en genomgång av den kvinnliga yrkesintensiteten och de verkningar som krisen och arbetslösheten haft bland arbetarkvinnorna.

Den faktiska rapporteringen har vi inget att invända mot. Inte heller mot att det är *viktigt* att stödja arbetarkvinnors kamp mot nedläggning av t ex Algots-Nord eller överhuvudtaget nedläggningar och permitteringar. Självklart måste man däremot utifrån en proletär syn bekämpa de splittringstendenser som blommar i perioder av lågkonjunktur, då kapitalet ställer arbetare mot arbetare som aldrig förr. Men kravet på positiv särbehandling av kvinnor är tveksamt. När artikel-författarna med fasa nämner att i Norrköping finns en sjukvårdsbiträdeskurs som enbart tar in män tar man helt misste. Konsekvenserna blir ju att männen skulle kunna värna om de "manliga" yrkena.

Uppgiften för en proletär kvinnorörelse måste vara att bekämpa fördomar och splittringstendenser inom klassen och bygga grunden för en solidaritet mellan arbetarkvinnor och arbetare. En av grundstenarna i en sådan rörelse måste vara att ta kamp för kvinnans rätt att skydda sin kropp. Dvs utifrån ett positivt

proletärt kvinnomedvetande titta på det som traditionellt kallas kvinnoyrken snarare än att slå vakt om våra dåliga villkor, som KAF gör. Är det verkligen vettigt att unga tjejer jobbar inom långtidsvården som är ett av de mest fysiskt krävande jobben för många kvinnor? Har vi någon anledning att slå vakt om de jobben? En graviditet blir dubbelt jobbig om man har en förstörd rygg. Exemplet är fortfarande många på arbeten som det inte borde vara självklart för kvinnor att ta.

Den medelklassdominerade kvinnokampen har alltså kvar en bit av det kvinnoförakt som den kapitalistiska ideologin har inpräntat i oss. En skamkänsla för att vara kvinna snarare än en stolthet. Och utifrån denna skamkänsla ska vi rehabilitera oss och kräva lika lön för lika arbete, säger man. Visst är det viktigt att bryta könsrollsmönstren och fördomar och gå in i traditionella mansyrken precis som det är viktigt att män tar "kvinnoyrken". Men det får ju inte ske på ett urskillningslöst sätt. En proletär kvinnokamp måste utgå från ett positivt kvinnomedvetande och kräva lika lön för *likvärdigt* arbete. Kampen under socialismen måste inriktas på att ge alla nödvändiga arbeten lika värde. En arbeterska ska inte behöva ta ett för henne hälsovådligt arbete för att få bättre betalt. Lika lite som en man ska tas emot med öppna armar på ett dagis bara för att han är kille. Han måste ju ha utbildning för det och vara lämpad för just det jobbet.

Mentalskötare

Fotnot: KAF betyder Kommunistiska Arbetarförbundet och Internationalen är deras veckotidning.

hon inte har - dvs en snopp - och som dessutom är något som på ett lätt sätt kan ge lustkänslor. Hon uppfattar olikheterna som att hon är i underläge. Denna uppfattning förstärks hela tiden av det framförallt ekonomiskt betingade förtrycket av den kvinnliga sexualiteten. Den brist på respekt för och omtanke om kvinnans roll som barnaföderska och moder, som samhället visar och som speciellt drabbar arbetarkvinnorna, ger heller aldrig den lilla tjejen en chans att uppfatta sin fysiska olikhet som något positivt. Genom hela uppfostningen i familjen och i skolan förstärks förtrycket: hon är underlägsen och killarna är överlägsna. På detta sätt blir det ideologiska förtrycket djupt förankrat i individernas och kollektivets strukturer. Denna ekonomiskt betingade sociala och psykologiska utveckling är grunden för könskampen.

Och dessa uppfattningar - här är med nödvändighet orsakerna schematiskt framställda - bär vi med oss tills vi blir medvetna om dem och lyckas frigöra oss från dem.

Ett positivt kvinnomedvetande innebär att det är skoj att vara tjej, att vår sexualitet är något fint och bra, att det här med att föda och ha barn oftast är roligt, utvecklande och nänting överhuvudtaget positivt, och att man därför ska vara rädd om sin kropp så att den inte slits ut i förtid. Men i ett samhälle som betraktar människan som vara, kvinnokroppen som nänting man kan sälja bilar med, som odlar modersmyten som en garanti för reproduktionen av arbetskraft, i ett kapitalistiskt samhälle kvävs vårt positiva kvinnomedvetande. Och det drabbar arbetarkvinnor som tar tunga jobb inom sjukvård och industri på ett väldigt konkret sätt. De har

För att återgå till KAF, var finns klassanalysen och det helhjärtade stödet till arbetarkvinnornas kamp?

Man säger att "en självständig kvinnorörelse som kan organisera kvinnor ur arbetarklassen tillsammans med kvinnor från andra skikt och klasser i kamp mot klassamhällets förtryck av kvinnan kan bara stärka och utveckla arbetarklassens kamp mot kapitalet". Men ett sjukvårdsbiträde eller en skiftarbetare har *aldrig* samma intressen som en lärare eller en byrådirektör. Det borde vara självklart för alla som vill kalla sig kommunister, men det är det tydligen inte för medlemmarna i KAF.

Medan man på den ena sidan i pamfletten tar avstånd från feminismen (feministerna menar att bara kvinnorna tar makten från männen och krossar manssamhället så är förtryckets ok borta från mänskligheten), så ett par sidor senare uttalar man en "förståelse" för feminismen. Den feministiska rörelsen är enligt vår syn ett uttryck för en borgerlig kvinnosyn och är reaktionär i den meningen att den splittrar klassen i män och kvinnor. Självklart måste man ha en förståelse för vissa överslag hos arbetarkvinnor som blir medvetna om att deras män också påverkats av det ideologiska förtrycket (håll käften, käring) och visar ett kvinnoförakt, men den proletära kvinnorörelsen måste rätta till dessa överslag genom sin analys av hur detta förtryck slår hos män och kvinnor och av könsföraktets materiella grund (dvs hur det är beroende av det kapitalistiska systemet). Detta är något helt annat än en "förståelse" för feminismen, som har sin *utgångspunkt i ett könsförakt*.

OCKUPATION MOT SOCIAL NEDRUSTNING

"Det här är ingen acceptabel situation",
sade sociallandstingsborgarrådet Hallerby.

Ett hundratal f d narkomaner och narkomanvårdare har tröttnat på att ständigt bli lurade av politikernas fagra löften och tagit saken i egna händer.

Efter att ha arbetat med ett svårt jobb under ständiga hot om nedläggning av avdelningarna under de senaste åren, och efter att ha försökt med att gå de legala vägarna med uppvaktningar av landstingsråd och skrivelser till byråkrater besöt man att gå till aktion för att en gång för alla kräva ett slut på den ständiga otrygghet. Vårdare och patienter beslöt att ockupera landstingshuset för att understryka sina krav och för att protestera mot att de än en gång blivit lurade och saknade lokaler att arbeta i från måndagen den 21 augusti.

INTE FÖRSTA GÅNGEN

Denna gång gällde det akutavdelning 51, men så sent som i juni hade ledningen för Långbro sjukhus tänkt försöka stänga en annan avdelning inom narkomanvårdsenheten, avd 53, som är en motivationsavdelning där man kan vänta på vårdplats till behandlingshem.

Den gången var det en fungerande avdelning som stod mitt uppe i ett komplicerat behandlingsarbete, som skulle stängas. Patienterna skulle delas upp på andra avdelningar eller skrivas ut, och personalen var redan på pappret utplacerad och uppsplittrad på övriga sjukhuset. Men man valde att ockupera avdelningen, och fick stöd av ett stort antal f d narkomaner och vårdare på andra avdelningar eller vårdenheter även den gången. Klinikchefen förklarade den gången att narkomaner var ju ett slags nomadfolk, så det kunde ju inte göra så mycket att de måste flytta på sig! Men då ett hundratal personer

stod på sig och stannade kvar på avdelningen, försökte sjukhusledningen först skrämja dom genom att meddela att patienterna kunde betrakta sig som utskrivna till gatan och vårdarna skulle råka ut för repressalier. Den gången hade man alltså arbetslokaler att ockupera och genomdrev sina krav tack vare att de stod på sig.

VÄL FÖRBEREDDA

Den här gången gäller det en akut- och avgiftningsavdelning som varit sommarstängd och som skulle ha öppnat just den 21 augusti. Under sommarstängningen har det funnits annan verksamhet i lokalerna, så denna gång fanns det inga lokaler att ockupera. Istället drog man in i Landstingshuset med matkassar, sovsäckar, filtar, kortlekar och schackspel för att bedriva behandlingen där. Men inte heller denna gång behövde patienterna och personalen på Långbro göra sin aktion ensamma. Ett stort antal f d narkomaner och vårdare från andra delar av narkomanvården i Stockholm hade slutit upp i solidaritet med sina arbetsskamrater på Långbro, med de narkomaner som behandlas där för att lägga av med sitt missbruk, men också i solidaritet med dem som ännu inte lagt av men behöver avgiftningsplatserna för att kunna göra det.

Aktionen var föredömligt planerad. På Landstingshuset var man helt överraskade. Långbros folk hade tänkt på allt, mat underhållning och stormöten avlöste varandra under hela dagen och kvällen. De hade t o m förberett sig på att elektriciteten kunde stängas av och tagit med stearinljus och ficklampor. Alla ockupanter fick ett märke att sätta fast på tröjan för att de skulle gå att skiljas från allmänhet och landstingspersonal. Ordningsreglerna var som på alla behandlingsenheter: drogfrihet och icke-våld. Meningen var att man skulle låta sig bäras ut om det kom till konfrontation.

Det var en väldigt god stämning hela tiden, och vid stormötesordförandens fråga: "ska vi sitta kvar tills vi fått lokaler?" svarade alla ett rungande "Ja!".

EN FOLKPARTIST KOM

Högsta bossen för den psykiatriska vården inom landstinget, sociallandstingsrådet Hallerby, som är folkpartist, kom ner för att tala ockupanterna till rätta men möttes av ett hårt och konsekvent motstånd. När den gamle liberalen förstod att ockupanterna tänkte stanna kvar tills de fått nyckel i handen till nya lokaler, visade han sitt rätta ansikte. Han hotade med arbetsrättsliga åtgärder mot personalen och försökte riva ner en banderoll som ockupanterna hade satt upp i entrén till huset. På banderollen står: "Vi kräver arbetslokaler".

När han frågade vårdarna från Långbro, om de var lediga, fick han veta att en del var i tjänst. Han sa då att det kunde bli åtgärder mot dem som inte var på jobbet. Han fick då svaret att det verkligen var ansvar för behandlingen att försvara narkomanernas intressen tillsammans med patienterna.

Senare under dagen försökte man skicka in en person bland ockupanterna för att medla, en person från socialstyrelsen, som varit narkomanvårdare men som nu har ett byråkratjobb. Ockupanterna avvisade även detta försök, och förklarade att om han ville delta i ockupationen på deras sida var han välkommen. Han kom aldrig...

SÅNGUNDERHÅLLNING

Allt var helt lugnt och alla visste vad vi skulle göra. I god tid innan huset skulle stängas hade vi som skulle stanna kvar hämtat sovsäckar och madrasser, för stengolvet var hårt och kallt. Lasse Tennander och Jan Hammarlund kom och bidrog till att höja stämningen och kampviljan.

"POLITISK KICK"

Efter att en längre tid ha varit och nosat på FAM, beslöt undertecknade att åka på förbundets sommarläger där vi hoppades få veta mer om förbundets politik och praktiska arbete.

Vi höll till på en kursgård c:a milen från Eksjö, fint belägen vid en liten sjö. I början av veckan var vi c:a 20 personer och som mest var vi drygt 40. De flesta var inte organiserade i FAM, en var t o m medlem i Förbundet Kommunist.

Första dagen diskuterade vi lägrets uppläggning. Vi delade in oss i grupper som dels skulle stå för matlagning, städning, barnpassning efter ett rullande schema, dels utgöra diskussionsgrupper. Efter denna "organisering" presenterades FAM.

Varje dag hade vi ett planerat diskussionsämne. En kamrat höll först en inledning, sedan samlades vi i våra grupper och snackade. Efteråt hade vi gemensam samling då vi redogjorde för vad vi pratat om i grupperna. Här hade det varit bra om vi provat på någon annan redovisningsform, typ tvärgruppsredovisning, i och med att det ofta blev diskussionsvana personer som snackade mest. (Tvärruppsredovisning innebär att nya grupper bildas, där varje ursprunglig grupp är representerad.)

Ämnen vi diskuterade var bl a parlamentarismen, reformismen, facket och självständig arbetarkamp, statsbyråkrati, vardagslivets revolution och revolutionärers uppgifter idag. Därutöver förekom en massa spontana diskussioner. Högst svallade vågorna när vi snackade om droger och om arbetslöshet. Det blev mycket snackande hela veckan, vilket var kul.

Vi badade också i sjön, spelade volleyball, plockade bär, gjorde utflykter, grillade korv m m. Vädret var fint och stämningen var jävligt öppen och avslappnad. Under den här veckan tycker vi att vi kom ifrån den traditionella uppdelningen mellan fritid och arbete.

I Jönköping med lägrets häftigaste bil, en -64 Plymouth Savoy.

Mot slutet av veckan tillkom ca 15 personer. Den helgen var tänkt som en intensivhelg med fler debatter per dag. Tyvärr blev kvaliteten på snacket inte det bästa. "Gamlingarna" var ganska trötta efter en hel veckas snack och många var tvungna att sticka hemåt tidigt till sina jobb. Dessutom hade vi blivit en grupp som redan lärt känna varandra och dom nya hade svårt att komma in i gänget. Vi tycker att första helgen skulle passa bättre som intensivhelg, eftersom alla då har samma utgångsläge. Men diskussionerna under veckan var givande och det snackades mycket även efter avslutad redovisning. Det ämne som funkade sämst att diskutera var nog vardagslivets revolution. Innehållet föreföll diffust för många och diskussionen blev tyvärr ganska tam.

En dag gjorde vi en intressant utfärd till Jönköping. Bl a for vi till Arbetarmakts bokcafé och snackade med

några kamrater från Munksjö som berättade om hur kampen förs på deras arbetsplats. Dom ger ut en tidning, Munksjöarbetaren och dom har anordnat en antikapitalistisk studiecirkel. Utfärder av det här slaget är en bra idé som vi tycker bör försöka anordnas även under kommande läger.

Naturligtvis fanns det grejor som borde funkade bättre och vid utvärderingen sista dagen framkom en hel del konstruktiv kritik. Exempelvis hölls inte tiderna så där särdeles bra och som vi redan nämnt bör intensivhelgen komma först. Vi tycker vi lärde oss mycket, vi fick veta mer om FAM:s politik och det hela innebar en politisk kick för oss.

Överskottet från lägret (c:a 2000:-) gick till de strejkande arbetarna på Bil & Traktor i Boden

Åsa och Bitta

artikeln fortsätter på nästa sida

RÖRELSE

I

I förra numret av ARBETARMAKT tog vi ånyo upp frågan om löntagarfonderna. Men i vår kritik av socialdemokratin och LO gjorde vi ett misstag (som vi visserligen inte var ensamma om inom vänstern, men det gör inte saken bättre). Vi behandlade "arbetarrörelsen" som om den vore enig i löntagarfondsfrågan. Det var den inte och det var ett misstag.

Helt plötsligt blev det ett väldans liv i A-pressen. "Det jäser i rörelsen" stod det i Aftonbladet. Det gällde denna gången inte något av Fälldins upptåg, utan något så ovanligt som ett öppet gräl inom den s k arbetarrörelsen, dvs

socialdemokratin och LO. Vad vi syftar på är debatten - eller ska man kalla det grälet - efter SAP:s partistyrrelses uttalande om löntagarfonderna.

Partistyrrelsen gjorde ett uttalande inför den kommande SAP-kongressen som gick ut på att inget färdigt förslag till löntagarfonder skulle antas på kongressen för att föras ut i valet. Man skulle istället avvakta den borgerliga regeringens utredning om fonderna, samt ytterligare se över frågan om den s k kapitalbildningen.

Många sossetidningar skyndade sig att förklara hur klokt partistyrrelsen hade

handlat. Men en häftig opposition fördes fram av främst Aftonbladet, som hävdade att partistyrrelsen svikit medlemmarna i rörelsen.

Efter denna debatt har vi fått ytterligare en, om "magistrarna" dvs akademiker i partiet. Den kritiken fördes fram från LO-håll i Metallarbetaren.

VILKA LINJER?

Vi kan urskilja två linjer inom "rörelsen" i löntagarfondsfrågan. Dels en som poängterar den s k maktfrågan, dvs att facket genom lokala fonder ska få styrelseposter och inflytande i företaget.

Företrädarna för denna linje anser också att fonderna ska införas snarast möjligt, och de är beredda att gå till val på frågan. Anhängarna till denna linje är huvudsakligen folk från fackföreningsbyråkratin. Det är typiskt att just Aftonbladet, som ju ägs av LO och inte av partiet, driver denna linje.

Den andra linjen vill skjuta frågan om ägandet och makten i bakgrunden. Istället så skjuter man fram det nya inslaget i fondkomplexet - den s k kapitalbildningen - i förgrunden. (Meidners ursprungliga förslag, som antagits av LO-kongressen, sade ingenting om att 3% av arbetarnas löner skulle avsättas till riskvilligt kapital. Det är något som tillkommit efter påtryckningar från partiet.) Denna linjes företrädare vill påskynda frågan om kapitalbildningen, men däremot så vill man avvakta med förslaget om fonder där facket på sikt skulle ta över företagen.

De som driver den här senare linjen är främst *partifolk*: partistyrrelsen, tidningar trogna *partiet* hellre än hela "rörelsen", kommunalpolitiker och partimedlemmar i den statliga byråkratin.

VARFÖR DESSA MOTSÄTTNINGAR?

Till att börja med kan vi konstatera att motsättningarna *inte* beror på att det finns många "magistrar" i den ena fraktionen, men inte i den andra. Det har båda lägren själva mycket snabbt bevisat genom att visa hur akademiker leder *både* partiet och fackföreningsapparaten. Det är alltså *inte* en (enkel) motsättning mellan arbetare och intellektuella.

Från en del vänsterhåll, inom och utanför rörelsen, hävdas att de som driver frågan om makten i företagen skulle vara mer radikala, mer "vänster", än de som talar om kapitalbildningsfrågan. Det kan förvisso förefalla radikalt att vilja byta ut de nuvarande byråkraterna i företagsledningarna mot fackbyråkrater. Men företagen tvingas agera på samma sätt som tidigare på den kapitalistiska marknaden. Isåfall bör det väl vara mer radikalt att försöka göra något åt *marknaden*, att åsidosätta marknadskrafterna med fonder som centralt förser vissa utvalda företag med riskvilligt kapital?

MATERIALISTISK ANALYS

Om vi verkligen vill förstå varför dessa motsättningar inom rörelsen finns så måste vi se till vilka materiella, ekonomiska faktorer som ligger bakom de båda grupperingarnas ställningstaganden. Vilka olika sociala klasser/skikt till

Palme bollar med löntagarfonderna.

fortsättning från föregående sida

Vid nio-tiden på kvällen när securitasvakten skulle gå hem för dagen och stänga huset, uppstod lite oro. Vi var beredda på att snuten eller Securitas kunde försöka lyfta ut oss, och vi diskuterade med de som var fd narkomaner och uppmanade dem som visste med sig att de inte skulle klara av en sådan situation utan att låta sig provoceras av snuten, att gå tillbaka till Långbro. Det var en viktig solidaritetshandling med dem som annars skulle riskera att falla rätt tungt. Men ingen polis eller securitasstyrka kom och vi kunde bädda för oss på stengolvet.

I skrivande stund har just ockupanterna och Hallerby haft ett möte där Hallerby förklarat att alla är på samma sida, och att tjänstemännen fått order att skaffa fram lokaler så snabbt som möjligt. Men vi låter oss inte luras av dem en gång till. Vi kommer att sitta kvar tills vi får en nyckel i handen har folket från Långbro förklarat.

BAKGRUNDEN

Varför sker då detta? Varför är det alltid narkomanvården eller den mera progres-

siva psykiatrin som råkar illa ut då borgarna inte kan infria sina vallöften och budgeten inte går ihop?

Den behandling som det i dessa fall gäller, är progressiv i den meningen att den ställer krav på patienterna, inte betraktar dem som "sjuka", och alltså använder sig av andra behandlingsmetoder än den traditionella förvaringsvården. Vi vägrar att söva ner människor som är vana vid att droga ner sig. På de vanliga psykiavdelningarna behandlas de knarkare som råkar hamna där, med mediciner som gör att de byter ut en drog mot en annan, och som gör att de aldrig har en chans att bli betraktade som människor som är kapabla till att jobba eller fungera ute i verkligheten. Att lägga av med droger är en lång och svår process, som kräver att man blir betraktad som en människa som är ansvarig för det man gör, inte som en "sjuk" person som ska bli frisk. Men det kräver också att man får hjälp att förstå de sociala och psykologiska orsakerna till att man inte fungerar i samhället. De orsakerna är ytterst politiska och har med att göra med det kapitalistiska samhällets ekonomiska och ideologiska förtryck.

Denna behandlingsmetod är mer personalkrävande än den traditionella nedsövningsmetoden - därför att den är aktiverande i stället för passiviserande. Därför kostar den mer i personal - men läkemedelsindustrin gör sig i gengäld inga profiler.

I tider av lågkonjunktur blir denna "lyxvård" det första som drabbas - eller som en landstingsman sa till oss under ockupationen: "Bland narkomanerna finns ju inga röster att hämta". Men om man inte lutar till fackets MBL-förhandlingar, som i Långbrofallet fört till ett helt över huvudena på personal och patienter och gått arbetsköparnas ärenden, om man tar saken i egna händer och genomför aktioner, kan man pressa tillbaka reaktionen. Det visades av den lyckade ockupationen av avdelning 53, och det har redan visats av ockupationen av Landstingshuset!

Ockupant

LÖRDAGS I STOCK

2/9 ÖSTEOROFIA
Om oppositionen, samt vår syn på statsbyråkratin.

16/9 FÖRBUNDET
ARBETARMAKT
5 ÅR
Hur det började, hur det gick, samt våra nuvarande uppgifter.

30/9 FACKLIG
POLITIK
Hur arbeta politiskt på arbetsplatserna?

RÖRELSEN?

hör företrädarna för de olika linjerna?

Vi sa tidigare att de som driver frågan om makten i företagen är fackföreningsfolk. Närmare bestämt ombudsmän, förtroendevalda och anställda på avdelnings och förbunds nivå. Dessa fackföreningsbyråkrater har än så länge bara fackföreningsapparaten att klättra i för att få mer inflytande, högre lön och högre status. Men om dessa personer också kunde komma in i företagens styrelser, så skulle ett stort nytt område för inflytande och karriär öppna sig. *Fackföreningsbyråkratien är idag lägre mellanskikt som strävar efter att bli en del av borgarklassen genom att få plats i företagens styrelser.*

Den andra fraktionen, de som betonar kapitalbildningen, består av de anställda i sossepartiet, partiets förtroendevalda i kommuner, landsting och riksdag, samt partifolk i statsförvaltningen. Vid det senaste valet gick det illa för en hel del av dessa, och då speciellt för de som tack vare regeringsmakten styrde och ställde i staten. Dessa personer är först och främst intresserade av att få komma tillbaka till maktens köttgrytor, att få ha makten över de skattemedel staten förfogar över. Genom sin speciella ställning i, eller nära anknytning till, staten, tvingas dessa personer att se till *hela* samhällets intressen, till *hela* kapitalismens intressen och inte enbart till enskilda företags intressen. *Partibyråkratien är högre mellanskikt knutna till borgarklassen, eller en speciell del av borgarklassen, som kontrollerar den del av överskottet (mervärdet) som utgörs av skatter. Parti/statsbyråkratien strävar efter att återerövra och utöka sin makt.*

I konfrontationen mellan dessa båda sociala grupper ligger alltså motsättningarna inom rörelsen. Det är alltså *inte* en motsättning mellan idéer, mellan radikala och konservativa, eller mellan byråkrater och gräsrotter. Det är om man så vill en "klasskamp" eller snarare en "skikt kamp". Motsättningarna mellan dessa olika delar av "arbetarrörelsen" är rakt motsatta: Större inflytande för den centrala statsbyråkratien innebär mindre för de lokala fackföreningsbyråkraterna i företagens styrelser. Men ändå är dessa delar av "rörelsen" beroende av varandra. Om fackföreningsrörelsen ska kunna genomföra sina maktanspråk i företagen så måste sossarna få makten i riksdagen. Och samma sak gäller för den centrala partibyråkratien. Vill den genomföra sin politik så måste den vinna valet, men för att göra det är man beroende av stöd från facket. Fraktionerna kommer alltså att

tvingas till att kompromissa med varandra. Frågan är bara hur mycket respektive fraktion kan få igenom i kompromissförhandlingarna.

DEN VERKLIGA ARBETARRÖRELSEN

Av ovanstående resonemang borde det framgått att byråkraterna inom den ena eller den andra fraktionen inte är av något som helst intresse som allierade för den *verkliga arbetarrörelsen*. Arbetarklassens självständiga kamp för socialism.

kapitalistiska produktionsmetoder och teknik. De enda företag som arbetarna har någon anledning att sköta är arbetarstyrd företag under socialismen.

Att rädda kapitalismen undan sin egen kris med hjälp av riskvilligt kapital som tas från arbetarnas löner, kan inte heller vara någon arbetarpolitik. Det är bara ett försök att få arbetarklassen att ta ansvar för kapitalismen som helhet, istället för att kämpa för socialismen.

Hr Nilsson.

Styrelsrepresentation genom fackbyråkrater kan endast medföra att arbetarna knyts upp till det egna företaget, dvs kapitalet. Inte heller innebär löntagarfonderna någon "övning i att sköta ett arbetarstyrt företag". För det första så kommer det inte att vara arbetarna, utan dom i facket, som kommer att få "öva" att styra företaget. För det andra så är det ett *kapitalistiskt* företag som det blir fråga om, med allt vad det innebär av lönsamhetsjakt och

Istället för att ta över kapitalistiska bolagsstyrelser, ska vi avskaffa dem och ersätta dem med arbetarråd.

Istället för att garantera kapitaltillförseln till företagen, ska vi avskaffa kapitalet och dess planlöshet, och ersätta det med en genom arbetarråd styrd socialistisk planekonomi.

Sven Olling

ARBETAR PRESS

Från förlaget Arbetarpress kan du beställa följande:

- nr 4 - Politisk plattform (Förbundet Arbetarmakt 3:-
- nr 5 - Paul Cardan: Socialismens innebörd 2:-
- nr 6 - Rossana Rossanda: Klass och parti 1:-
- nr 7 - Martin Glaberman: Mao som dialektiker 2:-
- nr 9 - ARBETARMAKT - artiklar och ledare ur tidn. AM 5:-
- nr 10- ARBETARRÅDEN - de proletära maktorganen 5:-
- nr 11- Herman Gorter: Öppet brev till kamrat Lenin 7:-
- nr 12- Valskådespelet 5:-
- nr 13- Herman Gorter: Den historiska materialismen 10:-

ARBETARPRESS SMÅSKRIFTSERIE:

- nr 1 - Skogsarbetarstrejken, våren 1975 3:-
- nr 2 - Den lönsamma skolan 5:-

ARBETARPRESS BÖCKER:

- nr 1 - Andy Anderson: UNGERN-56, den beväpnade sanningen 20:-

Beställ från ARBETARPRESS, Box 31 134, 400 32 GÖTEBORG 31
pg. 88 66 51 - 9

Studiecirklar

Förbundet Arbetarmakts Stockholmsavdelning kommer i höst att anordna flera grundcirklar i förbundets politik. De kommer också att ta upp en del grundläggande marxism. Är du intresserad av att delta, skriv till FAM-Stockholm, Box 49 035, 100 28 Stockholm, eller tala med närmaste Arbetarmaktförsäljare.

MÖTEN HOLM!

14/10 NARKOMANVÅRDEN
Tvång, frivillighet eller vad?

28/10
Inget bestämt ämne. Vi tar upp det som känns angeläget.

ALLA MÖTEN HÅLLS KL. 15.00
PÅ VÅR LOKAL, ERIK SEGER-
SALLS VÄG 7, MITT EMOT
T-BANEUPPGÅNGEN I
BROHOLMEN VÄLKOMNA!

DU!

Prenumerera på Arbetarmakt

TIDNINGEN UTKOMMER 6 GÅNGER OM ÅRET.

6 NR KOSTAR 25 KR

12 NR KOSTAR 40 KR

STÖDPRENUMERATION
KOSTAR MINST 60 KR

TVEKA INTE, SLÅ TILL IDAG!

pg 38 13 00 - 3

ROCKORMEN:

'BÄST VAR HUNDEN KVALSTER'

Nationalteatern har gjort en ny satsning igen, efter "Indianföreställningen" och sitt deltagande i Tältprojektet. "Rockormen" heter den, och har lånat en hel del drag från Tältet. Dels därigenom att man pejlade stämningarna och kartlagt terrängen ganska väl innan man körde igång. Ett par av Nationalteaterns medlemmar gjorde en långresa i landet och träffade folk, i synnerhet ungdomar, på storindustrier, skolor, AMU-centra och ungdomsgårdar. Sen har vi detta med tekniska effekter av det överraskande slaget. Om Tältprojektet på det här viset blev "pappa" till ett bestående inslag i dom fria teatergruppernas arsenal, så var det nog en av dom bättre följderna av Tältprojektet. Slutligen liknar "Rockormen" Tältprojektet i det avseendet att man inte håller sig bara till storstäderna utan turnerar runt i hela landet även i dom mest guds-förgätna hålor.

Men dom man främst vill nå, "målgruppen", är inte densamma som för Tältprojektet. Här försöker man inte göra en föreställning som ska gå hem hos 70% av svenska folket, utan har inriktat sig på ungdomen. Framförallt, verkar det, till den uttråkade arbetarungdom som sitter och hänger på fiken i metropoler typ Åmål, Ljungby, Sölvesborg, Kramfors, Sveg etc.

Jag tror man har vunnit på att på detta sätt begränsa sin "målgrupp".

SKUMMA FIGURER

Sen över till själva recensionen av föreställningen. Personligen är jag jävligt misstänksam mot recensioner. Av alla obehövligen yrken här i världen torde rescencer ta priset. Det blir aldrig mer än personligt tyckande hit och dit, men en del tyckare har fräckheten att inte bara ta betalt för sina "intryck", dom vill dessutom påskina att dom ska kunna vara vägleddande för andra människor. Det har inte jag. Men när man nu får fribiljett i egenskap av "pressrepresentant" får man väl tacka och ställa upp.

Eftersom jag fick två stycken friplåtar passade jag på att ta med mig en rock- och punkdiggare, som aldrig skulle gått dit om han fått betala för sig. Jag hoppades att hans inflytande på mig skulle kunna kompensera det som kom från den säkerligen överentusiastiska premiärpubliken. Vi satt och kände oss något som skumma figurer bland alla dessa vänsterfreaks, som hämtade direkt från Kometen. Jag sökte tröst i det faktum att publiken i fortsättningen troligtvis skulle få en något annorlunda sammansättning. Åtminstone i Kramfors.

Vad lokalen beträffar utgjordes den av Exercishuset på Heden i Göteborg, som väl fyllde sitt ändamål bortsett från det faktum att ventilationen var under all kritik. Det borde kunna gå att köra föreställningen med öppna dörrar mot friska luften.

SE UPP FÖR VÄSTTYSKA KONSULTER

Handlingen är i stort sett den att en tjej i Åmål är trött på tristessen och drar iväg på killens motorcykel. Hon hamnar i Örebro, Kramfors och slutligen i Malmfälten, där hon plockas upp av en slibbig västtysk konsult sedan mc:n pajat ihop. Hon råkar få insyn i hans skumma (nedläggnings)-affärer, och drar iväg till Stockholm med hans portfölj under armen. I nämnda stad får hon jobb på Marabou i Sundbyberg. Konsulten lyckas snoka reda på henne, stryper henne och tar tillbaka sin portfölj. Varpå hennes kille sätts fast för mordet.

Sensmoralen är närmast att man ska se upp för västtyska konsulter och att kapitalismen är för djävlig.

Med risk för att bli beskyldd för sexism vill jag ifrågasätta om inte "budskapet" kunde göras lite klarare. Efter föreställningen kan SSU:aren gå hem och känna sig styrkt i sin övertygelse att löntagarfonderna måste genomföras å det snaraste, "erraren" att partibygget måste påskyndas, VPK-aren att man till varje pris måste hålla sig kvar i riksdan, KAF-aren att vi behöver "kämpande fack" mer än nånsin, SKP-aren att vi måste se upp med skumma utländska kapitalintressen som hotar vårt nationella oberoende, etc, etc.

MERA ROCK

Angående musiken: I *Musikens Makts* recension av urpremiären i Åmål bad Ante Bränholm närmast om ursäkt för att det var så mycket rock i pjäsen. "Inget hyckleri om den saken", som han uttryckte sig. Dessutom utlovade han "många nya och utmärkta låtar,

slagdängor som i sinom tid får en given plats på vänsterns svensktopp".

Så fan heller. Tvärtom var det för lite musik, i synnerhet rockmusik. Beträffande "slagdängor" urskiljde jag bara en, "Veronika", som istället spelades tre gånger. Nationalteatern är jävligt skickliga musiker, men låtskrivarna verkar inte ha varit särskilt inspirerade den här gången. Min medhavde rock- och punkdiggare tyckte att det mesta lät som jazzrock, en endemisk sjukdom inom den svenska prog-musiken som snarast borde utrotas.

Ytterligare en anmärkning: Anki Rahlskog passar bra i rollen som 18-åring, men med tanke på hennes medelmåttiga sångröst var det ett klart misstag att låta henne sjunga. Det finns inget som

säger att hon nödvändigtvis måste ta en ton för att det är henne handlingen kretsar kring. Jag satt och saknade Ulf Dagebys häftiga stämma, men han var denna gång hänvisad till musikerstallet.

SE UPP FÖR HEMBRÄNNARE OCH FLAMMANITER

Vissa scener i pjäsen satt perfekt, i synnerhet den på Kiruna Stadshotell. Den var helt vild. En scen hade vunnit på att kortas till hälften, nämligen den där Veronika var hemma hos en Norrländsk kille och dom inte fick vara i fred att pippa för alla hembrännare och Flamman-agitatorer som drällde in och ut. Hunden Kvalster var dock ett klart plus.

Om jag ska försöka vara lite sammanfattande konstruktiv på slutet. Jag förutsätter att detta inte är en färdig produkt utan att den kan förbättras, på samma sätt som man filade på Tältprojektet in i det sista.

- 1) Minska ner Anki Rahlskogs sångövningar.
- 2) Försök åstadkomma åtminstone en "slagdänga" till förutom "Veronika". Ta t ex och försök göra nåt åt den där låten som sjöngs av en smältverksarbetare. Nu var det ingen klart urskiljbar melodi alls. Men med ett tungt, mäktigt sound och en schysst melodislinga skulle det kunna bli ett av pjäsens starkaste inslag.
- 3) När Anki hissar upp i motorcykeln i någonslags elevatoranläggning kunde intrycket förstärkas 200% om man riggade upp en fläkt som blåste henne i ansiktet. Nu får man alls ingen känsla av fart och flykt.
- 4) Sätt bakhjul på motorcykeln.

Till slut: jag har sett många, många "vänsterpjäser" som var betydligt sämre än den här. Och med mera rock och vissa andra justeringar går den nog hem bra hos ungdomen ute i landet och fyller således sin uppgift.

LIVET I FÖRORTEN

Höjden är ett av dessa bostadsområden som snabbt växer upp som Stockholms förorter. Om detta berättar Per Holmer i sin bok "Berättelser i Höjden". I boken finns ingen egentlig huvudperson, den handlar om ett flertal människor i detta bostadsområde. Centralt i boken blir på detta sätt inte individens tankar kring miljön utan snarare de förhållanden människorna lever under. Boken binds ihop av denna gemensamma nämnare, att man lever och fungerar under likartade förhållanden.

Området Höjden är typiskt för en traditionell förort i Stockholm. Man sover där, servicen är dåligt utbyggd, långa resor till arbeten, arbetarklassen dominerar, men viktigast, och detta är något av en röd tråd i boken, en fruktansvärd isolering.

Där finns Sirkka-Liisa som gift sig tidigt efter att hon blivit med barn, som ensam med sin dotter tillbringar dagarna. Där finns Holmberg på pensionärshotellet. Där finns Pernefjord som på alla sätt försöker suga ut så mycket pengar som möjligt genom sin affärsverksamhet. Hans förakt för de människor som bor där kommer till uttryck på flera olika sätt.

Men livet i Höjden präglas inte enbart av våld, ångest och isolation. I kampen för tillvaron föds också en längtan efter något annat, något som ger ett bättre liv. Den kanske börjar så enkelt som att någon sätter upp ett anslag på någon anslagstavla och bjuder in folk på knytkalas. Och människor börjar mötas, börjar prata. Där finns i grunden ett revolutionärt sprängstoff, att bryta isolationen.

Ensamma, uppsplittrade, atomiserade, har vi aldrig en möjlighet. I kollektivet som kämpar finns möjligheten och där kan också drömmen om frigörelse, människovärdig tillvaro, kärlek, om ett nytt samhälle, börja ta form och börja bli verklig.

Människorna i Höjden kommer inte så långt. Dom tar de första stapplande stegen, ännu osynliga i kampen. Och där stannar också boken. Kampen har inte kommit längre idag. Boken blir aldrig helt sammanknuten då det vore att förljuga verkligheten. Någon kommer säkert att skriva den boken. Där kampen blir mer medveten. Där människor blir mer medvetna och kollektivet blir starkt. För det krävs något som kanske i grund och botten inte är så svårt: vi måste lära känna varandra.